

"ביום

שנכנסתי

לעבוד כאן

קיבלתי

'הלם' קטן"

אחראי

משמרת במוקד

הטלפוני של

'דרשו', מספר

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 283

פגנים לפרשת מטות ומסעי

"היות שאין אני יודע את כתובתו של הבחור, רק את שמו - דוד ואחנן שיחי' מוונצואלה, אמרתי להוקיר טובה למקום שלימדו תורה ואורחות חיים נאצלים כאלו". אבא קיבל את המכתב במוצאי שבת. הוא התרגש למקרא הדברים ורצה לשתף את הורי הבחור בהתרגשותו, אך בשל הפרשי השעות, אבא המתין עד רגע יציאת השבת בוונצואלה, ומייד התקשר...

על סיומים בתשעת הימים, והנהגתו האצילית של הגאון רבי משה חדש זצ"ל

הרב יהושע לייבזון

בימים אלה מסיימים מאות אלפי יהודים בכל רחבי העולם היהודי את הלימוד במסכת 'יומא', ומתחילים בלימוד מסכת 'סוכה'. יום סיום מסכת הוא 'יומא טבא לרבנן', אך מאידך אנו נמצאים בימי בין המצרים שבהם אנו באבלות על חורבן בית מקדשינו. התגלגלו לידינו כמה פרקים מגיליונות הספר שיצא לאור בקרוב, על הגאון רבי משה חדש זצ"ל, ספר מרתק שנכתב בידי בנו הרה"ג ר' אלחנן שליט"א, ובו התייחסות לעניין זה. גם הנהגתו האצילית של הגאון רבי משה חדש זצ"ל הייתה לשם ולמופת ובימים אלו מומלץ לקרוא וללמוד. ליקטנו עבורכם כמה קטעים נבחרים מהספר:

אלא ירחיבו אופקיהם בים התלמוד האין-סופי וירכשו ידיעה בכל מרחביו.
תדיר היה שואל בחורים ואברכים באשר הם: "היכן אתה אוהו בלימוד הש"ס?"
...אבא השתדל להשתתף בשמחת סיומי מסכת שערכו תלמידים, ובכך עודד את הבחורים להספיק יותר ולסיים מסכתות.
כמה וכמה פעמים העיר שמן הדין, מותר לאכול בשר בסעודת סיום בתשעת הימים, ולעיתים אנו נמנעים מלעשות כן, אך כל נשלה את עצמנו כי הדבר נובע מעוצם אבלותנו על החורבן, אלא מפני שאיננו

סעודה שלישית. סביב שולחנו של אבא התאספו נכדיו, מלקטים בשקיקה מאמרותיו המתוקות ומרוחו הגבוהה. האווירה הייתה מרוכזת במיוחד. אמא, שישבה במקומה הקבוע בעברו האחר של השולחן, התבוננה בנכדיה השותים בצמא את דבריו של אבא. "סבא", היא פנתה אליו, "איזה מסר אתה רוצה להעביר לנכדים בשעה כזאת?". אבא הרהר רגע קל. "ש"ס! צריך לדעת את הש"ס כולו מתחילה ועד סוף!".
תדיר נשמעה סיסמה זו מפיו של סבא המשגיח, שהיה שב ודורש מהתלמידים לבל יסתפקו בלימוד המסכתות הנלמדות בישיבה,

סיפר אחייני, ר' אליעזר יהודה חדש:
"בערב פסח האחרון, לאחר כמה סיומי בכורות שנערכו כמקובל
לאחר התפילה, נכנסתי עם סבא לחדרו, ועימי נכדיו הגדולים - אשר
וינפלד ושלמה זלמן חדש. הוא שוחח איתנו על 'גדלות בלימוד'
ואמר: 'ברוך השם אתם לומדים טוב, אבל עליכם לדעת שישנם
כאלו שלומדים ונשארים קטנים, משום שלומדים 'בקטן'. צריך
לדעת ללמוד בגדול!
"כך הבהיר לנו שהכרזתו 'לדעת ש"ס', אין עיקרה ידיעת הש"ס,
אלא ללמוד בגדול', מתוך שאיפה להיות גדולים".

סיפר אבא בסיום סדר 'מועד' שע"י ארגון 'דרשו':
"בבחרותי הייתה לי קביעות כלשהי בלימוד. באחת השנים,
בהושענא רבה, סיפרתי לאבא שהיום למדתי גם את הקביעות של
מחר, מפני שחששתי שבשמחת תורה לא אספיק את הקביעות
היומיות. הייתי סבור שבדבריי אלו אשמח אותו, בראותו איך אני
שומר על הקבלה שלי..."

"אבא שמע ונזעק: 'אוי! זו תחילת נפילה!'
"הבנתי למה הוא התכוון. איך ייתכן לומר 'חששתי שמחר לא
אספיק!'! היש מציאות כזו? 'קבלה' פירושה - תמיד! אם אתה מקיים
אותה פעם אחת לפני זמנה, בפעם אחרת אתה עלול לדחות אותה
לאחרי זמנה, ומי יודע, זה כבר 'אויס' קבלה. הקבלה צריכה להיות
'תמיד'. 'דרשו ה' ועוזו' - צמוד ל'בקשו פניו תמיד'".

בליל אירוסיו של רבי אביעזר, כאשר שב החתן אל ישיבה, התיישבו השניים ללמוד...

קביעות הייתה לו ללימוד דף ליום, עם ידיד נעוריו רבי אביעזר פילץ,
ובמשך תקופה ארוכה הם רכשו בלימוד זה ידיעות נרחבות בסדר
מועד.

במסמרות קבעו השניים את לימודם, בלי לסטות מהקביעות אף
בזמני קושי. בליל אירוסיו של רבי אביעזר, כאשר שב החתן אל
ישיבה, התיישבו השניים ללמוד את הדף למרות השעה המאוחרת.
לאחר שסיימו את לימודם יצאו בריקוד נלהב, כששמחתם על שזכו
לשמור את קביעותם אף ביום זה, עולה על גדותיה.
בתקופת האירוסין נסע רבי אביעזר לתקופה ללמוד אצל הדוד

מעריכים די הצורך את המעלה והשמחה העצומה שבסיום מסכת!
באחד הסיומים שנערכו בתשעת הימים התבטא: "אתם חושבים
שאנו מקילים באבלות, אבל לא כך. אנו 'מחמירים' בכבוד התורה!..."
אבא לא הסתפק בסיום. הוא דרש לדעת ולזכור! "לא די בהספק",
חזר ואמר, "יש לרכוש ידיעות אמיתיות במרחבי הש"ס".

אחד התלמידים הגיע להזמין את אבא לסיום מסכת. אבא, שחשש
שהלימוד היה מהיר מדי והתלמיד אינו יודע את הדפים שלמד, אמר
לו: "הבה נעשה מבחן. נראה שאתה גם יודע וזוכר, ואז ארד לחדר
האוכל להשתתף בסיום".

התלמיד נבהל, וחשש היה מוצדק. הוא הצליח לענות רק על
מחצית מהשאלות, ויצא מהמבחן 'בשן ועין'. מה יהיה עכשיו? כיצד
יגיב ראש הישיבה? האם באמת לא יבוא להשתתף בסיום? ומה
אומר לחברים?...

"הייתי מצפה ממך ליותר", אמר לו אבא, "לכן נעשה הסכם; הפעם
אשתתף בסיום, כי התאמצת והשקעת, אבל בפעמים הבאות
- תחילה עליך להגיע להיבחן אצלי, ורק לאחר מכן תקבע את
הסיום!" הבחור קיבל את הדברים ברצינות גמורה, והשקיע רבות
בלימודו. הוא ידע שאבא יבחן אותו!

בשנה הבאה נלמדה בישיבה מסכת 'במות, מסכת ארוכה וקשה,
והתלמיד הצליח להשלים את כולה, ואף נבחן אצל ראש הישיבה
במשך למעלה ממחצית השעה. אבא התרגש מאוד מידיעותיו
ופניו נהרו באושר. "זה לא סיום רגיל", אמר לו, "אני רוצה להזמין
את כל הר"מים למעמד". וכך היה. חגיגת הסיום נערכה בערב
בהשתתפותם של כל חברי הוועד וצוות הר"מים.

אבא לא הסתפק בזאת. הוא ירד למשרד הישיבה, נטל דף 'בלנק'
שלו, וישב לכתוב מכתב הערכה מיוחד, השמור אצל התלמיד עד
היום.

"מהימים המאושרים בחיי, הוא יום שבו תלמיד שלי זוכה לסיים את
הש"ס", היה אבא מתבטא.

כמה וכמה פעמים ערך אבא סעודה מפוארת, באולם האוכל של
הישיבה לכבוד 'סיום הש"ס', בהשתתפות בני הישיבה כולם, בני
הישיבה ואף בני משפחתו של התלמיד המסיים. חגיגה זו נערכה רק
לאחר שאבא בדק אם הבחור שולט במה שלמד וזוכר את המסכתות.
כאשר נוכח שאכן כן, היה מרבה לשבח ומוצא הזדמנויות לשלוח
אליו בחורים ולהיעזר בידיעותיו הנרחבות.

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501
זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

"הבהרתי ל'חפץ חיים' כי חלילה לא הקפדתי. הח"ח לא נרגע", סיפר רבי מרדכי לייב הכהן קאמינצקי זצ"ל, "בכל זאת ארצה לברכך ולפייסך כראוי", אמר. 'שמא תחפוץ באריכות ימים'?. 'אמנם ברכה ראויה היא', השבתי, 'אך חושש אני, שכאשר האדם מזקין, גופו נחלש ודעתו מיטשטשת'... 'כהן אני, ואברכך בשלמות', ענה ה'חפץ חיים'... ואז פתח הכהן הגדול את פיו, ובירכני בלשונו הטהורה: 'יהי רצון שתזכה לאריכות ימים ושנים, בבריאות הנפש והגוף ובצלילות הדעת"

גאב"ד 'חרדים' הגה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א,
על הסיפור המיוחד והברכה המיוחדת של ה'חפץ חיים' לאריכות ימים

"לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" (במדבר ל', ג)
וברש"י: **"לא יחל דברו - לא יעשה דבריו חולין"**.

שלושה נביאים ברוח אחד נתנבאו ב'זה הדבר'. הלא המה, הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק ז"ע (נועם אלימלך ד"ה איש), הרה"ק המגיד מקאזוניץ ז"ע (עבודת ישראל), והרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה ז"ע (מאמר מרדכי). 'לא יחל דברו' - מי שאינו מחלל את דבריו בדיבורי חולין (כלשון רש"י המוזכר), זוכה ש'ככל היוצא מפיו יעשה' הקב"ה בבחינת 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים'. כדברים הללו נשמעו בבית מדרשם של רבים מהצדיקים מהדורות הקודמים ז"ע. וכן מביא החיד"א בשם המקובל רבי חיים ויטאל ז"ע.

ומקור דבריהם בספר הזוהר הקדוש (פיקודי דף רכ"ה ע"א), שמילי דעלמא ודיבורי חולין פוגמים הלשון וברכתא לא שריא עליהו. זהו כוחו של הפה. אם הוא בטהרה אזי הוא מקור הברכה, ואם חלילה להיפך - הרי הוא כלי טמא שלא ירצו דיבוריו לה'. והדברים עתיקין. זהו שאמר המלך החכם (משלי יח כא) "מוות וחיים ביד הלשון". אם הלשון טהורה - הרי שהחיים תלויים בה בגזירת אומר. אך חלילה כשאינה טהורה הרי שמוות בה, ר"ל.

ותגזר אומר ויקם

רבי מרדכי לייב הכהן קאמינצקי זצ"ל, מדמויות ההוד שבשכונת 'שערי חסד' שבירושלים של מעלה, זכה לאריכות ימים מופלגת. לעת זקנותו נשאל ע"י הגה"צ רבי משה זייבלד זצ"ל (שזכה מידי פעם לשמשו, ולימים שימש כרב ביהמ"ד אלכסנדר בב"ב): "למדנו רבינו, במה הארכתם ימים?"

התרצה לו רבי מרדכי לייב וענה לו: "דבר אריכות ימי קשורה בסיפור שאירע עמי בצעירותי", פתח פיו בחכמה, וסיפר:

"בצעירותי החל שמו של הכהן הגדול מאחיו, מרנא ה'חפץ חיים' זצ"ל

להיות מופץ בעולם היהודי כולו. גאונותו וקדושתו ומפעלי חייו הגדולים של הצדיק, ובפרט ספריו הקדושים 'חפץ חיים' ו'משנה ברורה' שעל זה האחרון עמל כשלושים שנה, התפרסמו בראש כל חוצות, ובנוסף להם, האהבת ישראל הנדירה שלו ומידותיו המופלאות, ויתר שלל מדרגותיו - הקנו לו שם גדול כאחד הגדולים שבארץ, ובכל מקום שחו ממנו בהערכה מופלגת.

"ה'חפץ חיים' לא חס על כבודו, והיה יוצא למכור את ספריו בעצמו בעיירות הקרובות והרחוקות, מעמיס היה את מגוון ספריו על כתפו, וכך היה סוחב אותם על גבו ממקום למקום. כשהיה מגיע לעיירה מסוימת, היה פונה לאלתר לבתי הכנסת המקומיים, ולאחר תפילת ערבית הצייע את ספריו למתפללים, כרוכל מן המניין. והיו הבריות רגילין להתבדח ולומר, שה'חפץ חיים' במרכולתו של ספרי שמירת הלשון, מזכיר את אותו רוכל הלוא הוא רב אלכסנדר (מדרש ויק"ר טו ב. ע"ז יט:): שהיה מסתובב בעיירות והכריז 'מאן בעי חיי', וענה לאותן שחפצו בכך 'מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה'. כאלו היו צדיקי קדמאי".

ולריק הטריח עצמו הצדיק עד הנה.
"הח"ח לא נרגע, בכל זאת ארצה לברכך ולפייסך כראוי, אמר. רבי,
איני זקוק למאומה ברוך ד". עניתי. אולם הצדיק לא ויתר, 'ושמא
תחפון באריכות ימים?'. 'אמנם ברכה ראויה היא, השבתי, אך חושש
אני, שכאשר האדם מזקין, גופו נחלש ודעתו מיטשטשת... 'כהן אני,
ואברכך בשלימות', ענה ה'חפץ חיים'. לזה כבר הסכמת, בשמחה.
"ואז פתח הכהן הגדול את פיו, ובירכני בלשונו הטהורה: 'יהי רצון שתזכה
לאריכות ימים ושנים, בבריאות הנפש והגוף ובצלילות הדעת'. זהו סוד
אריכות ימיו ושנותיו", סיים רבי מרדכי-לייב את סיפור המופלא.
חמש שנים לאחמ"כ, בהתקרב רבי מרדכי-לייב לשנתו המאה, הודיע
למשפחתו ולסובביו שבאה השעה וכך, בצלילות דעת מלאה, כאשר
בריאותו איתנה ולא נס לחו, נכנס לעולם שכולו טוב... ונתקיימה בו
בשלימות ברכת הכהן הגדול.
בחוצות ירושלים התגלגלה המליצה העליזה: **'אשרי מי שהחפץ חיים
חשד בו'...**

החיים והמוות ביד הלשון

כולנו עומדים משתאים ונפעמים מגודל סיפור נס זה, מברכת פיהו
של ה'חפץ חיים'. אך מורי ורבותי, אין כאן לא נס ולא מופת. יש כאן
התגלמות הפסוק הנזכר, במלואו: **"לא יחל דברו"** - מי שאינו מחלל
דבריו, זוכה אשר **"ככל היוצא מפיו יעשה"**. ומי לנו כאותו כהן מרן
ה'חפץ חיים', ששמירת הלשון היתה בראש מעייניו. לא פלא, אפוא,
שככל היוצא מפיו יעשה - הקב"ה, צדיק גוזר והקב"ה מקיים. משכך,
הוא ציווה, ויעמוד.

וכבר העיד ה'חפץ חיים' עליו בעצמו, שזכה שפיו נשמר בבריאותו
בעבור ששמר פיו ולשונו, וכך היה מעשה:

לעת זקנותו, כשנכנס אליו תלמיד אחד בעת שכבו על מיטתו תשוש,
פתח ה'חפץ חיים' את פיו והורה לו לתלמידו שיבדוק את שיניו ויספרם.
התלמיד נבוך, אך אין מסרבין לגדול, ובלית ברירה החל סופר את
השיניים ומצא ל"ב שיניים שלימות ובריאות, ללא סדק וללא חיסרון
כלל ועיקר, דבר נדיר ביותר אף בימינו לאדם בגיל מאוחר כזה, וכל שכן
בתקופתו, שהייתה רפואת השיניים במרחק רב.

תוך כדי שהתלמיד מתפלא לנוכח ראות עיניו, ועל עצם גופו של עניין
מה חפץ להראותו בכך, חיך אליו רבו ואמר לו: **"שמרתי על פי, על שפתי
ועל לשוני בזירות רבה, ולכן מידה כנגד מידה שמר השי"ת את פי ואת
שיניי"**. היינו, שפיו הקדוש מרוב זהירות בשמירתו, נעשה ככלי שרת
ממש, בשלימות ללא פגם, ולא כשברי כלי שרת שפסולים לעבודה.

ואת זה רצה להנחיל לתלמידו ולכלל ישראל, כי השומר פיו זוכה שנהפך
פיו לכלי קודש שמור וטהור. וכפי שמביא הש"ם משמואל' בריש פרשתן
בשם רבינו יונה שאדם ששומר פיו נעשה הפה ככלי שרת ממש, ע"כ. והיינו
כמו שכלי שרת מקדש הכל, גם פיו מקדש את כל גופו ככלי שרת ממש.

הלשון הנקייה - סימן לכל מידת רוחניות האדם

החסיד בעל הצדקה הנודע רבי דוד לייב שווארץ מוויז'ניץ זצ"ל, סיפר
(מובא בספר בחזקת יד עמ' נ"א) שפעם אחת התעורר וויכוח בהנהלת

ממשיך רבי מרדכי לייב לספר: "באחד הימים הגיע צדיק זה לעיירה בה
התגוררתי, העמיד ספסל בפתח ביהמ"ד ופרס עליו את ספריו, הפעם
העמיד בראש את הכרך הראשון של חיבורו המופלא 'משנה ברורה'
שהוציא זה עתה לאור, למוכרו לכל מאן דבעי. ניגשתי אל ה'חפץ חיים'
ולקחתי הימנו את 'המשנה ברורה' לעיון, לראות אולי ימצא הספר
חן בעיני. לאחר דפדוף קל הבנתי מיד את גודל מעלותיו של הספר,
שילמתי עליו במיטב כספי, לקחתי והלכתי.

"עברו מספר שנים, ושוב ניצב ה'חפץ חיים' על עומדו אחר תפילת
ערבית, והפעם היה 'משנה ברורה' חלק ב' שהפציע זה עתה אורו מוצע
למכירה. חפצתי בכרך נוסף זה, אחר שראיתי בראשון כי טוב, וניגשתי
עם הסכום ל'מוכר' ה"ה הח"ח. ה'חפץ חיים' נתן בי מבט ומיד שאל אותי
לשמי, משאמרתי 'מרדכי לייב הכהן' ענה ואמר לי: 'נראה לי שאת הכרך
הראשון קנית ממני', אישרתי בשמחה. הצדיק מביט בי שוב, ואומר
בצניעותו 'כמדומה, נשאר לכם חוב אצלי עבור הכרך הראשון שקניתם,
בסך כך וכך' תוך כדי שהוא מצביע על שורה כתובה בפנקסו 'מרדכי
לייב הכהן כך וכך רובל'.

"השתוממתי מאוד", אמר רבי מרדכי לייב, "ולכן עניתי בהכנעה:
'במחילה מכבודו, אך את הכרך הראשון קנית במיטב כספי, ושילמתי
עליו עד הפרוטה האחרונה, שמא טעות היא בידכם?'

"הצדיק הקדוש לא התווכח עמי, הוא אמר 'אם יהודי טוען ששילם הכל,
הרי מן הסתם אכן כך הוא, והטעות אצלי, עמכם הסליחה'. לקחתי עמי
את הכרך השני, ואצתי עמו לביתי ליהנות ממנו.

"ה'חפץ חיים' המשיך בנדודיו ואחר יומיים הגיע לעיירה אחרת, גם כאן
העמיד את 'מרכולתו' - משנה ברורה חלק ב' על ספסל בפתח ביהמ"ד,
וקרא לשוחרי תורה לבוא לקנות את הספר, ולהכניס ברכה בבתיהם.
בין הצובאים על 'דוכנו' היה יהודי שצהל לקראת בואו וחזרתו, ובשמחה
רבה פנה ל'חפץ חיים' ואמר לו: 'אוי רבי, ברוכים הבאים, ברוך שובכם
לשלום לעירנו, ציפיתי לכם. שמי **מרדכי לייב הכהן** ואני אסיר תודה על
הכרך הראשון שלקחתי מכם בהקפה, וב"ה נהניתי ממנו מאוד, עתה
מבקש אני לרכוש את החלק החדש, שמן הסתם אף הוא אינו נופל
בטיבו מקודמו, ובהזדמנות זו אשלם גם את חובי מהפעם הקודמת!"

"בין רגע הבין ה'חפץ חיים' את מה שאירע בעיירה הקודמת. ישנם שני
'מרדכי לייב הכהן', והוא סבר כי הראשון הוא זה שחייב לו ממון. הוא
התמלא צער רב, על שחשד ב'מרדכי לייב הכהן' האחר על לא עוול
בכפו. הוא לקח את התשלום מיד מרדכי לייב הכהן ה'אמיתי', ותיכף
ומיד סגר את דוכנו, קיפל את כל ספריו, העמיסם על כתפיו ושם פעמיו
חזרה אל העיירה הקודמת, להתנצל בפני מי שחשד בו ואין בו.

"משרק הגיע ה'חפץ חיים' לעיירתו", מספר ר' מרדכי לייב הכהן
מירושלים, "החל תר מיד אחר 'מרדכי לייב הכהן', ואחרי בירור קצר
סר בכבודו ובעצמו לביתי ונקש על הדלת. פתחתי ומאוד השתוממתי
לראותו, אך בטרם הספקתי להזמינו ולכבדו כראוי, החל ה'חפץ חיים'
לשפון דברי פיוס ותנחומים על כי חשד בי לריק, ועתה הובררה לו
טעותו המרה, כשפגש במרדכי לייב השני. 'משכך, מבקש אני את
סליחתך', סיים החפץ חיים.

לשמע דבריו, התחלחלתי. הבהרתי לו בתוקף כי חלילה לא הקפדתי,

שרת, וגם, אפשי, נזכה לרוח קדושה וטהרה ממרום, לחוש את קרבת ד' כדבעי.

מסופר על היהודי הקדוש ז"ע, שפעם אחת הלך יחד עם תלמידו עלי דרך, וראו עופות פורחים ובהמות רועות באחו, אמר התלמיד לרבו "נפשי חשקה להבין דיבורם וציפצופם של אלו, אנא ילמדני רבנו". ענה לו רבו בחכמה: "לכשתבין מה שפיך מדבר, אז וודאי תבין גם מה שהם מדברים". והדברים מדברים בעד עצמן.

ומעין זה מסופר עליו עוד, שפעם אחת שלח קבוצה מחסידיו לאכסניה פלונית, ללמוד שמירת הלשון מהי. משבאו לשם כיבדם הפונדקאי - יהודי ירא שמים מרבים - במיני מאכל ומשתה, והם, כדרכם של יראי ה', החלו לחקור ולדרוש אחר הכנת התבשילים, מי שחט מי בדק ומי מלח, ומי בישל ומי השגיח ועוד ועוד, בגוזמא קצת יתר מן המידה. בעל הפונדק שנעלב על שחשדוהו סתם, נענה אליהם ברוגזה: "בטרם ניגשים אתם לבדוק מה שאתם מכניסים בפיכם, תבדקו קודם מה שאתם מוציאים מפיכם..."

החסידים הבינו את הרמז, ולמדו פרק נכבד בשמירת הפה והלשון. והוא מוסר השכל גדול, שעל אף אשר ראשית חכמה יראת ה', שאסור להכניס שום מאכל לתוך פיו טרם בירור טיב הכשרות... עכ"ז אין בהכי שום היתר לבייש את הזולת או להשתלח בו בחיצי לשונו, אלא טרם ניגשים לברר טיב הזולת - יברר מקודם טיב שפתי לשונו, לא להיות צדיק על חשבון ולזול באחרים, ודי לחכימא.

ובעניין זה של מוצאות הפה - מן הראוי להביא מילתא טבא מאת המשגיח רבי ירוחם זצ"ל ממיר (מובא ב'לתתך עליון' על פרשת השבוע), שמרגלא בפומיה לומר, שבפרשתן נדרים טמונים דברי מוסר והשכל, וכך היה אומר: "לימוד פרשת נדרים בתורה, ולימוד מסכת נדרים שבש"ס, צריך לעורר אצל הלומד התפעלות תמידית והכרה בגדלות האדם, לראות עד כמה יש בכח האדם לחולל בדיבורו פלאות, להבין שבהבל פיו הוא יכול לשנות דבר שהיה מותר לאסור. וכך לשנות את הבהמה ולהפכה מבהמת חולין לבהמת הקדש, ע"י שיקדיש אותה בפיו, ומכאן ואילך הנאה מבהמה זו היא איסור מעילה..."

"כח מיוחד זה ניתן לישראל, שבפיו של האדם טמונה גדלות עצומה. לא לחינם נקרא האדם 'מדבר' עד שאונקלוס מתרגם הכתוב (בראשית ב ז) ויהי האדם לנפש חיה - לרוח ממלל"א, היינו שכל מהות האדם, גדלותו וכוחותיו טמונים בפיו ובכח דיבורו". וממשיך רבי ירוחם ומסיים נוראות: **"וכמו שהאדם יכול לשנות את מהות הבהמה ע"י דיבורו, כך יכול לשנות האדם את מהותו שלו ע"י דיבורו"**, ע"כ תוכן דבריו המעוררים.

מעתה, אחר דבריו הנוקבים של רבי ירוחם, מקבל פסוק דידן הבנה חדשה, והכי קאמר קרא: הנה כי כן **"איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור איסור על נפשו"**, עליו להסיק מיניה כח הדיבור מהו, ומינה תשמע אשר חלילה **"לא יחל דברו"**, אלא **"ככל היוצא מפיו יעשה"**. אגמור בדברי נעים זמירות ישראל, שאמר (תהילים לו ל-לא): **"פי צדיק יהגה חכמה"** - אם ישיג האדם על מוצאי פיו ויהגה דיבורו בחכמה, וכן **"ולשונו תדבר משפט"** כדבעי, אז יהיה פיו ככלי שרת, כארון ה', ויזכה להמשך הכתוב **"תורת אלוקי בלבו לא תמעד אשוריו"**.

(מתוך שיחת גאב"ד חרדים שליט"א)

הישיבה הקדושה דויז'ניץ, בנוגע לקבלת נער עולה חדש מרוסיה לישיבה, ובאו לשאול את פי האדמו"ר מרן ה'אמרי חיים' ז"ע כדת מה לעשות. ענה ה'אמרי חיים' ואמר שיבדקו בעת שמשחק, איך הוא מדבר עם חבריו, אם הוא מדבר בלשון נקיה - אזי אפשר להכניסו לישיבה, וניתן לקוות שיעלה במסילה העולה בית א-ל, אך אם לשונו עם חבריו אינו נקיה דיה, אזי כולו פסול הוא ואין לקבלו.

"ומשל למה הדבר דומה", אמר ה'אמרי חיים', "לחולה אשר מגיע לרופא, מצווה הרופא שיוציא לשונו חוצה, אם לשונו נקיה - סימן הוא שבריאותו תקינה, אך אם לשונו אינה כתיקונה - הרי סימן מובהק הוא אשר כל מערכת הבריאות שלו לקויה. כך הדבר ברוחניות", סיים ה'אמרי חיים'.

מסופר על קדוש ישראל מרוז'ין ז"ע, ששוחח פעם במעלת שמירת הלשון ובחומרת שיחת דברים בטלים. תוך דבריו הפטיר: "מובטחני שמי שישמור פיו ולשונו, ולא ידבר דברים בטלים למשך ארבעים יום, יזכה לרוח הקודש".

חסיד אחד כששמע דברים מפורשים יוצאים מפי רבו 'ונפשו איוותה' לרוח הקודש, לאתר 'ויעש' - סגר את פיו למשך ארבעים יום בתענית דיבור רצוף, ללא אומר וללא דברים, עשה עצמו כאילם ממש. והחל לספור הימים בכיליון עיניים, בהתקרב יום ה'ל"ח ה"ט לא יכל כבר לעצור בעד גודל התרגשותו, והנה אתא ובה יום הארבעים, הוא מתענה בדיבורו, אינו פותח פיו וממתין לשעת השקיעה, עוד מעט קט וכבר יזכה וודאי ל'רוח המיוחל'. הוא כבר החל לדמיין בעיני שכלו איך יראה כאשר יידע מכל ה'נייעס' והחדשות הנעשים בכל העולם כולו לפני כולם, וכך דמיין את עצמו משוטט מקצה העולם לקצהו, רואה ויודע כל דבר, יודע דעת עליון מהעבר ומהעתיד, ועם ישראל ינהרו אליו לשמוע ולראות... אאאא...

והנה באה השעה, אך, איי איי איי, לא רוח ולא קודש, לא דובים ולא יער, הוא רואה ושומע הכל כביום אתמול כי יעבור, לא ניתוסף אליו כהוא-זה. בלית ברירה החליט להמתין עוד קצת, אולי 'לוקח זמן' עד שזוכים ל'ותנח עליו הרוח', אך עברו שעות רבות ועדיין נותר בעיניו כפי שהוא. ללא שום רוח קודש עליה דיבר הרבי.

בקומה שפופה, במר נפש ובקצת טרוניה עמד לפני הרבי מרוז'ין ז"ע, וחמתו בערה בו. הייתכן כזאת, מ' יום שמרתי על שתיקה מופלגת, כעצת הרבי, והנה עתה לריק עמלתי? ציפיתי לכל הפחות ל'מעין רוח הקודש', אך לא מיניה ולא מקצתיה. "רבי, איזה הבטחתך?..."

משידע והכיר הרה"ק את אשר לפניו, ענה ושאל לו בהארת פנים: "אמור לי חביבי, האם באותם ארבעים יום, התפללת את התפילות כתיקונן?" - "וודאי!", נודעק החסיד, "איזו שאלה היא זו, וכי חשוד אני ללא תפילה?"... ענה לו הרבי: "הנה הדברים בטלים שלך באותם ארבעים יום! תפילותיך ללא כוונה כדברים בטלים נחשבו, שהלא תפילה ללא כוונה הריהו כגוף ללא נשמה (מובא בכמה מקומות, ביניהם, חובות הלבבות שער חשבון הנפש פ"ג ד"ה והתשיעי, עיי"ש בארוכה)... לו היית מתפלל בכוונה וגם נוצר לשונך, כי אז הייתה תפילתך חשובה טפי מכל רוח"ק גם יחד"..."

כשנצור אנו לשוננו, נזכה שגם פינו יתקדש בקדושה של מעלה ככלי

זכיתי, בסיעתא דשמיא, בהיותי בחור צעיר בישיבת 'בית יוסף' נובהרדוק, להכיר את הגה"צ פה קדוש רבי שמואל הומינר זצ"ל, ולהיות כבן בית אצלו, לשמוע את מוסריו המאלפים, ואת דברי החיזוק באמונה וביטחון שהיה מוסר. אף זכיתי לקבל ממנו את ספריו עם הקדשה חמה...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על הנהגתם של גדולי ישראל

"שְׁמֵרֵי מְשֻׁמְרֵת מִשְׁבֵּן ד'" (במדבר ל"א, ל')

שאינו יכול לסמוך על דודתו. הוא הפציר בתפילה לפני ה' יתברך שיתמכה ויסעדנו, בידעו שרק ה' יכול לעזור לו. לאחר שנסגר השידוך, הודיע על כך לדודתו. חשב בלבו: "גם אם היא תשלח את הסכום ששלחה בעבר, הדבר יועיל לי במשהו". כעבור זמן הגיע המכתב, הוא פתח את המעטפה בלי הרבה צפיות. מה גדולה היתה הפתעתו, כשהתברר לו שהפעם שלחה לו הדודה סכום עתק, ממון מלא של כל הוצאות החתונה. הוא פנה לרבי שמואל הומינר לדעת ולהבין פשר הדברים. השיב לו: "בפעם הראשונה בקשת מהדודה, לא מהקב"ה, לכן הדודה שלחה מה ששלחה... אך הפעם הבנת כי אי אפשר לסמוך על הדודה, אלא רק על ה' יתברך, ידעת כי 'מאין בא עזרי - עזרי מעם ה'" (תהלים קכא, א-ב). פנית לה' בתפילה מעומק הלב, לכן ה' נענה לך, ושלח לך את מלוא הסכום הדרוש, ועשה זאת דרך הדודה!"

ללמדך כמה גדול כוחה של תפילה, ועד כמה צריך האדם להשליך יתרו על ה', ולהתפלל אליו מעמקי לבו - וחזקה על תפלה שאינה חוזרת ריקם.

יהי חלקי עם מי שחושדין בו ואין בו

היו תקופות שכתבו על מרן הגאון ראש הישיבה, רבן של ישראל, רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל כל מיני מודעות השמצה, דברים מזעזעים שתצילנה אזנינו מלשמוע. תלמידיו בקשו לשמור על כבודו ולמחות

הגה"צ פה קדוש רבי שמואל הומינר זצ"ל, מחבר הספר 'עבד המלך' [באור על תרי"ג המצוות לפי סדר פרשיות התורה], היה עובד ה' אמיתי. הוא כונה בשם "החפץ חיים הקטן", על שם הספר שחיבר - עקרי דינים בהלכות לשון הרע. זכיתי, בסיעתא דשמיא, בהיותי בחור צעיר בישיבת 'בית יוסף' נובהרדוק, להכיר את הצדיק הזה, ולהיות כבן בית אצלו, לשמוע את מוסריו המאלפים, ואת דברי החיזוק באמונה וביטחון שהיה מוסר. אף זכיתי לקבל ממנו את ספריו עם הקדשה חמה.

בשנים ההם העוני היה גדול מאד, אנשים היו רעבים ללחם. באחד ממכתביו מאריך הרב הומינר זצ"ל בדברי שבח והודאה לבורא עולם, על שזכה לאסוף כסף אחרי זמן רב כדי לקנות מגבעת, עד כדי כך!

הרב הומינר זצ"ל מספר שהיה לו חבר, אברך עני מרוד, שהיתה לו דודה עשירה שגרה בארצות הברית. מדי חג היתה היא שולחת סכום כסף נכבד, שהיה עוזר לו לפרנס את ביתו במשך כמה חודשים. אך לפעמים עברה בלבו של אותו אברך איזו מחשבה של דאגה: "מה יהיה, עוד מעט הילדים יגיעו לפרקם, ואיך אממן את חתונתם?". בצר לו פנה אל אותה דודה, וסיפר לה את אשר על לבו. הדודה הרגיעה אותו: "הסר דאגה מלבך, אני אממן את הוצאות נישואי ילדיך". נחה דעתו של האברך, ושמח בלבו על שזכה לדודה עשירה שפותחת לו את כיסה ביד נדיבה כל כך...

לימים שידך את ביתו עם בחור תלמיד חכם, והתחייב סכומי כסף גדולים, כשהוא סומך על הבטחתה של הדודה מארצות הברית. הוא כתב מכתב לדודתו, והודיע לה על השמחה במעונו. שמחה הדודה והודיעה שתשלח לו בדואר את סכום הכסף כפי שהבטיחה. לאחר כמה ימים הגיע המכתב מארצות הברית. הוא פתח את המעטפה וחשכו עיניו - בתוך המעטפה היה צ'ק עם סכום כסף פעוט, רחוק מאד מהסכום שהתחייב.

הוא שב ופנה אל דודתו, ורמז לה שסכום הכסף שקיבל ממנה אינו מספיק כדי לכלכל את הוצאותיו הרבות - אך פנייתו לא נענתה. בלית בררה נאלץ לכתת רגליו ולנדוד בין בתי נדיבים, כדי שיוכל לעמוד בהתחייבותו לנדוניה של ביתו. חלפה שנה, והנה הגיעה גם הבת השנייה לפרקה. הפעם כבר ידע

פתאום, הרב מרים את עיניו, קורא לאחד השואלים, מבקש שיתקרב אליו ואומר לו: "נראה לי שאתה צריך ללכת, כיוון שבשבילך זה לשון הרע!"...

על הזהירות הגדולה של הגאון רבי שריה דבליצקי זצוק"ל, על היוצא מפיו

לפליאת מקורבו ענה לו הרב, שיש שם כתבה על רב מדור קודם שכבר איננו, שכבר דברו מספיק בעניינו ועל חומרת מעשיו, וע"כ אין ענין לפתוח נושא זה שוב, שאין בו שום תועלת ונ"מ לדור זה. יום אחד הביא לו נכדו ספרים הלכתיים שידע שנושאי הספרים יעניינו אותו מאוד.

הרב הסתכל ועיין בספרים והניחם על שולחנו. אח"כ נכנס אליו נכדו ושאל אם להשאיר את הספרים, ענה לו הרב שאין צורך. התפלא נכדו מדוע אינו רוצה את הספרים, והחליט לחקור את ההיסטוריה, והתברר, שבעבר, אותו מחבר ספרים התמודד על תפקיד מסוים, והרב התנגד למינויו וע"כ הרב ענה לו "שאינן צורך".

כשהרב היה מחובר למחולל חמצן וגם למכשיר אינהלציה, עמד מאן דהוא בחדרו וחיווה דעתו בנושא מסוים שהוא לשון הרע. הוא היה בטוח שהרב לא שומע את דבריו, מפאת רעש המכונות. לפתע הרב מוריד את מסכת החמצן ואומר לו: "לשון הרע מהוודר מהתורה. כל השנים אני כל כך נזהר והנה כאן בתוך ביתי כך?"...

היה גם נזהר מאוד בכבוד הבריות, והיה מכבדם כל אחד כגילו וכמעמדו, כפי שבלט מאוד בבית מדרשו, שנטל לעצמו את שרביט חלוקת העליות, כיון שידע לכוון לרוחו של כל מתפלל. ואכן שח לאחד ממקורביו, שהיה מעוננין שלאחר הסתלקותו יבטלו את המנין בימים נוראים, ונימוקו עמו, שאחרים לא ידעו לכבד את המתפללים כפי שהוא ידע לכבדם.

"אני ידעתי כל אחד איזו עלייה הוא אוהב, וגם ידעתי כל אחד שמו ושם אביו וגם כל אחד מתי יש לו יארצייט". ויעיד ע"כ המעשה הבא:

כתוב בפרשה "איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה... לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" ידועים דברי החיד"א, שאדם המקפיד לא לחלל דברו - זוכה לכל היוצא מפיו יעשה - שברכותיו מתקיימות.

רבינו היה נאה דורש ונאה מקיים, לא לחלל דברו ובפרט בדיבורי חולין בעלמא, וק"ו בזהירות מלשון הרע וגרורותיו וכפי שהעיד השלט שהיה תלוי בחדרו:

"כאן לא מדברים על אדם - לא טוב ולא רע"

נציין כמה סיפורים בזהירותו המופלגת מלשון הרע:

יום אחד בשנותיו הצעירות, פגש הגר"ש דבליצקי זצוק"ל את חתנו ברחובה של עיר בדרכו לחתונה, ואמר לו שיש לו הלכה שלא כתובה בספר ח"ח.

לפליאת חתנו אמר לו, שמאן דהוא פגש אותו ושאלו לאן פניו מועדות, והתחמק מלומר לו שהוא בדרך לחתונה מחשש לשון הרע, כיון שהשואל יקפיד ע"כ שאותו לא הזמינו...

יום אחד נכנסו קבוצת אנשים לדון בנושא של בין אדם לחברו, לאחר שחקר ודרש שדיון זה לתועלת, הסכים לשמוע את השאלה. פתאום, הרב מרים את עיניו, קורא לאחד השואלים, מבקש שיתקרב אליו ואומר לו: "נראה לי שאתה צריך ללכת, כיוון שבשבילך זה לשון הרע".

יום אחד הגיע אליו נכדו בצהרי היום. כשנכנס אמר לו הרב 'מזל טוב', הנכד שאל על מה אמירת ה'מזל טוב'? אמר לו הרב: תיגש לעיתון ותראה לבד. לאחר שהנכד ראה את מודעת האירוסין, בירך את זקנו ב'מזל טוב', אבל שאל: "מדוע סבא לא אמר לי מיד מי התארס?" ענה לו זקנו: "כיון שחששתי מלשון הרע, שלא סיפרו לך עד הצהרים בשורה זו".

יום אחד הביא לו אחד מבאי ביתו ירחון תורני, כדי לשמוע דעתו בעניין הלכתי מסוים. הרב עבר על הירחון, ופתאום קורא למקורבו וגוער בו ע"כ שהביא לו את הירחון.

תוך כדי נסיעה ציץ רעיון במוחו של ר' בערל פרידמן - שהחזיק את תיקו האישי של רבינו, ובו היו כל המסמכים הדרושים להפלגה, כמו הדרכון וכרטיס ההפלגה - לזרוק את הדרכון החוצה, וכך תתעכב נסיעתו של רבינו, והנה הרבי סובב את ראשו ופונה לר' בערל ואומר: נמצאים אנו בידו של הקב"ה ובעצמנו אין אנו יכולים לעשות מאומה...

הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצוק"ל על דברי הזעקה שהחרידו את הלבבות וביקורו בארץ ישראל של האדמו"ר רבי אברהם אלימלך מקרלין זי"ע

"אלה מסעי בני ישראל" (במדבר ל"ד, א')

לראותו; מובן מאליו שזה זמן של שמחה, מדוע איפוא רוצה הרבי להפסיק את השירה?
כשאך דרכו רגליו על אדמת ארץ הקודש, עוד לפני שקיבל שלום מהקהל, הרים הרבי את קולו ואמר: לא באנו לארץ ישראל לשם ביקור גרידא, באנו לארץ ישראל, כדי לעורר רחמי שמים על אחינו בני ישראל, תושבי פולין ורחבי אירופה, הזקוקים לישועה גדולה. עננים שחורים מרחפים על שמי אירופה! לא עת גיל ושמחה עתה, חוב קדוש מוטל עלינו לפקוד את הציונים הקדושים, להשתטח ולהרבות בתפילות ובתחנונים, ולזעוק זעקה גדולה ומרה בבקשה ישועה ורחמים.
הציבור נשאר עומד קפוא על מקומו; הסתכלנו זה על זה במבטים של פליאה ותהייה, ולא הבנו כלל וכלל, למה מכוונים הדברים הנוקבים והמזעזעים.

קומי רוני בלילה

ערב ראש חודש סיון: רבינו הכריז על יום צום והתעוררות, מאות מאנשי שלומנו ויקירי קרתא קדישא חכמי ירושלים, תלמידי הישיבות ותינוקות של בית רבן, התאספו כולם בבית הכנסת של חסידי קרלין בצוותא בראשות כ"ק רבינו זי"ע.

ראוי, נכון וחשוב, לספר לדורות הבאים את מה שצפה והגיד מראש כבוד קדושת אדמו"ר הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקרלין הי"ד זי"ע זכיתי להסתופף בצילו הטהור, ולהיות מקושר אליו בעבותות האהבה והיראה. ובמשך כל אותה תקופה שהיה בארץ ישראל זכיתי להתלוות אליו ולשמוע מפה קודשו את דבריו החוצבים, דברי הזעקה שהחרידו את הלבבות.

על רבינו אפשר להמליץ את מה שאמר ירמיהו הנביא "אני הגבר ראה עני בשבט עברתו" (איכה ג, א) ופרש"י מתאונן היה ירמיהו לומר אני הגבר אשר ראה עוני יותר מכל הנביאים שנתנבאו על חורבן הבית שבימיהם לא נחרב הבית כי אם בימי.

בשלהי חודש אייר תרצ"ט הגיעה הבשורה המשמחת והמרנינה שרבינו עומד להגיע לביקור בארץ הקודש. אנשי שלומו מכל ערי הארץ התכוננו בהתרוממות הנפש ובהכנה רבה לקראת בואו. ביום המיועד והמיוחל התאספו מאות אנשים, חסידים ואנשי מעשה, בנמל החדש של תל אביב שזה עתה נפתח. המקום עדיין לא הוכשר לקבל אוניות גדולות, ולכן נאלצו האוניות להטיל עוגן מחוץ לנמל, ומשם עברו לספינות קטנות שהביאום לחוף.

עמדנו על הרחבה הסמוכה לשפת הים, וראינו מרחוק את האוניה הגדולה שהגיעה, בחרדת קודש ובתכונה רבתי ציפינו לראות את פני מורינו ורבינו, והנה ברגע אחד - כולם כאחד פרצו בצהלה בשירה וברננה כשהבחינו בדמותו המזהירה והקורנת של הוד כ"ק אדמו"ר זי"ע, שנעמד במלוא הודו והדרו בתוך הסירה הקטנה שפילסה לה דרך בין הגלים, ואט אט התקרבה לחוף.

השמחה והשירה התגברו מרגע לרגע, קולות השירה הדהדו ונשאו מעל הגלים ונשמעו עד לספינה שהתקרבה אלינו, עדיין עומדת בפני, צורת כ"ק אדמו"ר זי"ע כאילו זה קרה עכשיו. הרבי הרים את ידו אל על, לאות סימן על הפסקת השירה. הקהל שעמד על החוף לא הבין את משמעות הסימן שרבינו אותה, מי יכול לתאר את השמחה הפנימית הגועשת של צאן מרעיתו הקשורים אליו, וזה עתה הם זוכים לראות את פניו לאחר תקופה ארוכה שלא זכו

שתהיה מלחמה או לא? נענה אחד מזקני החסידים ואמר: רק שלא תהיה מלחמה. רבינו נעץ בו מבט חודר ואמר: מי יתן והיה כמו שאתם אומרים, אולם אם הצורך יכבוש בלי מלחמה, מי יודע מה יהיה בסופם של אחינו בני ישראל, משא"כ אם תהיה מלחמה אזי אומות העולם ידחו אותן, ותהיה בסוף הצלה פורתא לכלל ישראל, [חזון שנתקיים במלואו כידוע].

תוך כדי דיבורו קם רבינו מלוא קומתו, כשכולו אפוף חרדה, ואמר: אתם בארץ ישראל גם לא תלקקו דבש, אבל בכל זאת ארץ ישראל שונה מכל הארצות. אולם אנו בחוץ לארץ - מי יודע מה יהיה, ומה יעשה מעם ישראל! וסיים רבינו את דבריו ואמר: יש להרעיש עולמות ולבקש רחמים, וכל אחד יראה לתקן את עצמו עד שירחם ה' עמו.

קבלו עליכם צדיקים וידידים

רבינו שלח את מקורביו לבקר בחצרות האדמו"רים והצדיקים בארץ הקודש, לשמוע את חוות דעת קדשם בנוגע למצב הנורא. וכשחזר הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל מביקור אצל אחד מצדיקי הדור שהיה פועל ישועות בקרב הארץ, ומפורסם מאוד בצדקתו ופרישותו סיפר רבי זלמן לרבינו שהצדיק חיווה דעתו כי אינו רואה בעתיד הקרוב שום סכנה מוחשית המרחפת על כלל ישראל. רבינו הגיב בתמיחה: לפלא הוא על צדיק פלוני שאינו רואה...

רבינו נסע במיוחד לתל אביב לשוחח עם זקן אדמו"רי רז"ן, הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע. רבינו שאל את רבי ישראל מהוסיאטין מה דעתו: האם הגרמנים הארורים יצאו למלחמה כוללת? הרה"ק מהוסיאטין ענה בבידור מוחלט, ואמר: בוודאי ובוודאי יצאו למלחמה, אמנם לא כעת, כי עסוקים המה בקצירת החיטים וזקוקים הם למצבור אוכל עבור החיילים, אבל בסופו של דבר בוודאי שיצאו למלחמה עולמית.

בעת פגישת האדמו"רים היה נוכח בחדר הרה"ח ר' ישראל ליבר ז"ל, בעל מפעל 'שוקולד ליבר', שהיה ממקורבי הרבי מהוסיאטין. כאיש מסחר פיקח - בשמעו דברים מפורשים היוצאים מפי רבו שבעוד כמה חודשים עתידה לפרוץ מלחמה - הפעיל את קשרי מסחרו, הלך ושכר מחסנים ענקיים, ואיחסן בהם כמויות עצומות של חבילות סוכר, קמח ושמן שרכש. ואכן כשפרצה המלחמה והתחילו להרגיש בחסרון המצרכים הללו עלו מחירי הקמח השמן והסוכר עשרות מונים, או אז הוא פתח את "אוצרותיו"; עושר רב נתעשר ר' ישראל ממכירת המוצרים הללו.

הכנה דרבה

כ"ב תמוז תרצ"ט: רבינו הביע רצונו להשתטח על ציון הרשב"י באתרא קדישא מירון. מקורביו ניסו להשפיע עליו ולמנעו מכך, מפני שהדרכים המובילים למירון היו בחזקת סכנה. זה קרוב לשלוש שנים, משנת תרצ"ז ואילך, שאתרא קדישא מירון היה סגור ומסוגר, ואפילו בל"ג בעומר לא עלו על הציון. המחבלים ימ"ש היו מסתתרים בנקיקי הסלעים הגבוהים מעל הכביש הצר והמפותל,

תושבי ירושלים לא זכו להבין את שגב דבריו הקדושים שעוררו פליאה עצומה, רבים הרימו גבה למשמע חזון הבלהות הנורא. מה גם שם הדיווחים וההערכות שנשמעו בתקשורת העולמית הצטיירה תמונה די רגועה, כך שדברי רבינו הפליאו את כל שומעיהם. היינו באותו זמן כמו שכתוב במגילת איכה "לא האמינו מלכי ארץ וכל יושבי תבל כי יבוא צר ואויב בשערי ירושלים" (ד, יא). רבינו לא נח ולא שקט, כשרבים מבני ירושלים באו לשחר פניו לקבלת עצה ותושייה, הם התאכזבו לשמוע כי רבינו פקד על המשמשים בקודש לבעל יכניסו פנימה שום אדם, "אין לנו פנאי להתעסק בעניינים אישיים הקשורים ונוגעים לאנשים פרטיים, כל מחשבותינו הוא תפילתנו הוא עבור הכלל".

רבינו הורה לכל הקהל להתאסף בחצות הלילה על יד שריד בית מקדשינו הכותל המערבי, לעריכת תיקון חצות. הוא קרא: עת צרה היא ליעקב, ואין לנו ברירה אחרת אלא לשפוך את שיח ליבינו במקום אשר לא זזה משם שכונה מעולם; "קומי רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים ליבך נוכח פני ה', שאי אליו כפיך על נפש עולליך" (איכה ב, יט). לקראת חצות הלילה הובילו כל הדרכים לכותל המערבי. המונים התאספו והפילו תחינה לפני שוכן מרומים, שיחוס וירחם על עם עני ואביון.

מכתב המסתורין של הבעש"ט זי"ע

רבינו קרא לאספה דחופה את זקני וראשי העדה. בהיכנסו לחדר היה ראשו מורכן, פניו היו חיוורים כסיד, ובלשון תחנונים הביאה את משאלת לבו הטהור, לטכס עצות ולמצוא דרכים איך לעורר את כלל ישראל לזעוק ולהתחנן על כל הגזרות הקשות הנוראות העומדות להתרחש ח"ו על אחינו ברחבי אירופה. צריכים לעורר רחמי שמים שלא יתגשמו המזימות השפלות של אויבינו המתכננים ומבקשים להשמיד ולהרוג ולכלות את כלל ישראל רח"ל.

דבריו הנוקבים והקשים כגידיים פילחו את ליבם הטהור של נקיי הדעת שבירושלים, עד שאחד מהם, הגאון רבי פישל ברנשטיין זצ"ל, פנה אל רבינו ושאלו בתמיחה: מדוע רבינו כל כך מפחיד אותנו? רבינו נאנח ובקול חרישי אמר: כל התיאור הנורא שגילינו ותיארנו ברבים, מצוטט ממה שראינו באותיות שחורות ע"ג לבן, במכתבו של אור שבעת הימים מרן הבעש"ט הק' זי"ע. לבקשת הגר"פ אולי יוכל רבינו להראות לו את המכתב, ענה לו רבינו: הייתי מראה לכם את זה, שם כתוב הרבה יותר גרוע ממה שגיליתי, אבל מה תועיל לכם קריאתו? זה רק יפריע לכם ולא תמצאו מרגוע לנפשכם.

אחד מהנאספים שהיה נרגש למאוד ולא יכל לשלוט ברוחו ולהרגע מעוצמת הדברים הנוראים ששמע, פנה אל רבינו ואמר שלפי תיאורו של רבינו את המצב העגום שעם ישראל נתון בו, הרי שמזמן חורבן הבית לא היו עדיין צרות כאלו לישראל. נאנח רבינו ואמר "צרות כאלו העומדים להתרחש על כלל ישראל, עוד לא היו מזמן בריאת העולם!

ובסופקו ידיו זו בזו פנה רבינו אל הקהל בלשון שאלה: על מה נבקש,

והיו יורים על הרכבים שעשו את דרכם בכביש. רבינו עמד על דעתו להוציא לפועל את הנסיעה, בהפטירו "כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק".

כ"ב תמוז, יומא דהילולא של האדמו"ר הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע, חל בשנה ההוא ביום ראשון. בשבת קודש שלפני ההילולא, שהינו עם רבינו בעיה"ק טבריה, שבת מרוממת ועילאית עברה עלינו. התפילות והשולחנות של רבינו הפיחו רוח חיים, אמונה ותקוה כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב.

במוצאי שבת קודש התפור הקהל כל אחד לאכסנייתו. כצעיר לימים נשארתי בחברת כמה מזקני החסידים שישבו במרפסת הסמוכה לאכסנייתו של רבינו, ושוחחו בדברי תורה וחסידות וסיפורי צדיקים. השעה היתה שעתיים לאחר חצות. לפתע נכנס רבינו למרפסת, ואמר בלשון הצטדקות לפשר הופעתו בשעה כה מאוחרת, כשאנו נזכרים שלמחר עלינו לפקוד את הציונים הקדושים של הני קדושי עליון שרפי מעלה, אין אנו מסוגלים לחטוף אפילו תנומה קלה. הרה"ח רבי אהרן הלטובסקי זצ"ל הציע לרבינו בדחילו ורחימו, אולי יזאיל רבינו לקחת כדור שינה שיעזור לו לנוח קצת, השיב לו רבינו: כבר לקחתי שני כדורים ולא הועילו מאומה....

כדאי ר' שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק

יום ראשון כ"ב תמוז לפנות בוקר, ציבור הנוסעים כבר ישבו על מקומותיהם באוטובוס העומד להסיעם למירון. רבינו נכנס לרכב פרטי כשלצידו יושבים רבי אהרן טוריונער ורבי יהושע העשיל הלטובסקי זצ"ל. והנה ביקש רבינו לראות את הנוסעים: הוא עלה לאוטובוס, סקר את פניו של כל אחד ואחד מיושבי, סיים צד אחד של היושבים ופנה לצד השני. כך עבר כמפקד בגדוד מאחד לאחד, ונענה: נו... אפשר לנסוע. כל הדרך העולה למירון היתה שוממת. הלב הלם בחזקה, שרק נזכה להגיע למחוז חפצנו לחיים ולשלום. כשהגענו לחצר הציון הקדוש נוכחנו לראות את העזובה: האבק והחול הצטברו בכל מקום. רבינו ביקש להכנס לבד למערה, כל הקהל עמד והמתין בחוץ. לאחר שהייה ממושכת נכנסנו לפני המערה, הבטנו על רבינו ונבהלנו למראה עיניו הנפוחות מבכי. עבודתו המאומצת בתפילה ובתחנונים למען הכלל, הותירה רושם עז על מראה פניו, וכשאחד מזקני החסידים הזדעזע למראהו ואמר: הרבי לא יוכל לשאת את המשא והמשימה שנטל על עצמו, הפטיר רבינו "האלט מען נישט אויס"... אז לא אוכל לשאתו...

התחילו תפילת שחרית. לפני 'ברוך שאמר' סובב רבינו את ראשו ואמר: "קראו אל ה' בחזקה", ושאל: מי יכול להתפלל חזק ובקול? הצביעו על רבי זלמן בריזל זצ"ל. מי יכול לתאר את ההתעוררות העצומה שהיתה בתפילה, הקולות בקעו והגיע ולמרחקים, פחדנו שעוד מעט יתקלו כל העברים מהסביבה... תפילת שחרית ארכה למעלה משעתיים.

אז בהלוך ירמיהו

ממירון המשכנו לבית החיים בצפת, מקום בו ספונים וטמונים מאורי

ישראל: מרנן ה'בית יוסף', האר"י הקדוש וגדולי תלמידיו, ועוד רבים גאונים וצדיקים זי"ע. בהגיע רבינו סמוך לשער בית החיים, נענה ואמר: נאמר קינות "אז בהלוך ירמיהו על קברי אבות" וגם "עצמות חביבות מה אתם שוכבות בניכם גלו ובתיכם חרבות"; בזמן חורבן הבית הלך ירמיהו הנביא להשתטח על קברי אבות במערת המכפלה, וביקש להודיעם מכל הצרות של כלל ישראל. גם עלינו מוטל חוב להודיע לצדיקים הטמונים פה, שיעוררו רחמים בשמים לבטל את הגזירות הנוראות המרחפות על כלל ישראל.

אוי, כמה מצמרר המשפט ששמעתי יוצא מנהמת ליבו הטהור של רבינו כשחזר מהציון הק' של מרן הבית יוסף, הוא נאנה, ובקול חרישי אמר - כאילו לעצמו - "מיר האבן געמיינט אז מיר וועלין עפעס פועל'ן! [חשבנו שנוכל לפעול משהו!] לשמע משפט נורא זה יוצא מפי רבינו סמרו שערות ראשם של כל הנוכחים שם. היה זה בבחינת "גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי" (איכה ג, ח) במשך כל זמן שהותו בארץ, התמלטו מפיו דיבורים מחרידים את לב שומעיהם, מדי פעם במטבעות לשון אחרות, כמו "פולישיע אידן זענען פארלוירן"... [יהודי פולין אבודים...] וואס וועט זיין מיט קראקאווער אידן... אזא קראקא... [מה יהיה עם יהודי קראקא... קראקא העיר הגדולה...]

תקיף במלוכה

זעקתו של רבינו בדברי רוח קדשו אודות המלחמה האיומה, השואה הנוראה, עוד התחילה תקופת זמן לפני בואו לארץ ישראל. שמענו עדות נאמנה מפי הרה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל, שהפליג מארץ הקודש כדי לשהות אצל רבינו בראש השנה תרצ"ט, שנה לפני פרוץ המלחמה, כאשר העולם כבר נרגע מפחד המלחמה עקב כניעתו של ראש ממשלת בריטניה צ'מברליין לאותו רשע ושטן בענין פירוקה של צ'כוסלובקיה וסיפוח חלקה לגרמניה, והיה נראה שישררו שלום ושלוה בעולם.

רבי זלמן סיפר: ביום ראש השנה כאשר כל הקהל עומד דרוך ומוכן לקראת התקיעות - השעה מתארכת. כולם ממתנינים לבואו של רבינו, ומשתאים לדעת מה נשתנה מכל השנים שכל כך הרבה זמן ממתנינים, והנה נפתחת דלת בית הכנסת ועל המפתן עומד רבינו, פניו - להבת אש. כבר בכניסה לבית הכנסת הוא מתחיל להשמיע דברים חוצבים שפלחו אותנו כחץ עד עומק נשמתנו, וכך אמר: אומרים בתפילה "תקיף במלוכה"! תן לנו לראות בעיני בשר את כח תקיפתך... והמשיך בשאגת לבו הטהור: "אילו היה בכוחי, הייתי אומר שלא ילכו היום לבתי הכנסת להתפלל ולקיים את מצוות היום בתקיעת שופר, ויהיה זה בבחינת "ויעבור מרדכי", שהכריז אז מרדכי הצדיק צום שלושה ימים, ובני ישראל לא אכלו את כזית המצה בליל פסח, ונעשה רעש בשמים. נמצאים אנו היום באותו מצב שעם ישראל היה בזמן מרדכי ואסתר, "כי נמכרנו להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן ונשים", עלינו לזעוק זעקה גדולה ומרה על גזירת הכליון על עם ישראל רח"ל.

בקול בוכים סיים רבינו ואמר: עלינו לעורר רחמים מרובים, על

הצרות הנוראות והאיזמות שעלולות לבוא ח"ו על כלל ישראל, עם ישראל זקוק לתשועה גדולה ולרחמים מרובים, זקוקים אנו לניסים ונפלאות כמו שנעשו לאבותינו בימים ההם..

לשמע דברי רבינו קפא הדם בעורקי הנוכחים, וצמרמורת ורעדה אחזה בכל גופם. הדברים היו כחידות בעיניהם ולא הבינו לפשר הדברים, תיכף בסיימו את דבריו התחיל הרבי בסדר אמירת התקיעות ובקול גדול נזעק: מן המיצר קראתי י-ה...

כיום אנו "הפקר"...

באמת עוד בשנת תרצ"ג, בעת שעלה אותו רשע לשלטונו, החלה הדאגה האיזמה לגורל הכלל לכרסם בתוך עומק נפשו של רבינו זי"ע, שהתהלך נבון בעשתונותיו וכולו אומר חיל ורעדה, כשראה ברוח קדשו בעליל את העומד להתרחש, נראה לעין כל ממכתביו שונים שערך לאנשי שלומו בארה"ק. מאותו זמן ואילך, כמעט בכל מכתב הזכיר את ענין הרחמים והישועה - לה נזקקים כלל ישראל להנצל מיד בקשי רעתם.

הרה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל סיפר שהיה נוכח בעת שכ"ק אדמו"ר הי"ד ביקר אצל הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע שהתגורר אז בווינה, רבינו ביקש לשמוע את חוות דעת קדשו, בדבר עלותו שלטון של הצורך הנאצי ימ"ש.

הרה"ח ר' אברהם בורשטיין ז"ל משמשו הנאמן והמבשל המסור בבית כ"ק רבינו ה'קדושת מרדכי' זי"ע, היה מספר כי נוכח בעת ביקורו של רבינו בשנת תרח"ץ בבית הכנסת דחסידי קארלין בעיר לאדז' ושבת שם. במוצש"ק לאחר סעודת מלוה מלכה נענה רבינו ואמר: פעם היה לנו את המגיד מקוז'ניץ זי"ע שהיה מבטל את הגזירות טרם בואם לעולם, כיום אנו "הפקר". וביחדו את דבריו כלפי הגרמנים אמר: "כל מה שחושבים הם לעשות בנו שיכול על ראשם", והיה זה כשנה ומחצה טרם פרוץ המלחמה.

עמו אנכי בצרה

נחזור לתקופה ששהה רבינו בארץ ישראל ועורר את בני ארץ ישראל להתריע ולבקש רחמים על יהדות אירופה. וחזר כמה וכמה פעם בכל מיני ביטויים קשים ומרים אודות הגזירות הנוראות והאיזמות העתידות לבוא על יהדות אירופה בכלל, וביותר על ה'פולישע אידן'. והנה כרעם ביום בהיר נפלה הידיעה המרעישה, שרבינו מתכונן לחזור למקום מגוריו - קארלין; סירבנו להאמין, לא יכולנו לעכל את הבשורה, איך יתכן שרבינו הזועק ללא הרף והופך עולמות' על הסכנה האיזמה המרחפת על שמי אירופה - הוא בעצמו עמוד לחזור לתוך לוע הארי, למקום הסכנה הגדולה ביותר. אך כמה שסירבנו להאמין, לאט לאט התברר שאכן הדברים נכונים, ורבינו גמר אומר לחזור לקארלין.

זקני וראשי העדה התאספו לטכס עצה איך להשפיע על רבינו להימנע מלחזור, כמו כן נידונו הדרכים להשיג אשרות כניסה לארץ ישראל לכל משפחת רבינו. כשהדבר נודע לרבינו - הוא הודיע בהחלטיות על כוונתו ליישם תכניתו. כשפנה אליו הרה"צ רבי אלטר

**אומרים בתפילה "תקיף במלוכה"!
תן לנו לראות בעיני בשר את
כח תקפך... והמשיך בשאגת
לבו הטהור: "אילו היה בכוחי,
הייתי אומר שלא ילכו היום
לבתי הכנסת להתפלל ולקיים
את מצוות היום בתקיעת שופר**

שו"ב שיפמן ושאלו: לאור דברי רבינו על הגזירות הנוראות העומדות להתרחש, איך מותר לרבינו לחזור למקום סכנה? כתשובה לשאלתו קם רבינו ניגש לארון הספרים, הוציא ספר מסויים והראה לו שכתוב שם כי מי שנמצא בתוך קהילתו וצאן מרעיתו בעת שהכל מתנהל על מי מנוחות. אבל כשתושבי העיר בסכנה - הרי הוא בורח כדי להציל את עצמו אינו נמצא איתם יחד, אזי הקב"ה שונאו!

נענה רבינו ואמר: כל ימינו אנחנו עובדים ועמלים לזכות להיות "ואני קרבת אלוקים לי טוב", להיות קרוב להקב"ה, איך אפשר לחיות במצב של 'הקב"ה שונאו'!?

כששמעו החסידים את דברי הרבי קמו כמה מטובי האברכים, וגמרו אומר להשליך נפשם מנגד ולפעול על מנת למנוע את נסיעתו, אפילו אם ח"ו יכונ מגחלתו. והיו כאלו שהחליטו להשכיב עצמם תחת גלגלי הרכב. רבינו הגיב ואמר: "איך וועט זיך רייסין די האר פון קאפ" [את שערות ראשיכם תמרטו באם תמנעו בעדי את הנסיעה"]. הוא לא שעה להפצרותיהם ותחנוניהם של אנ"ש שימנע את נסיעתו ועמד על דעתו בתוקף.

בליל זה יבכיון

ליל יד אלול תרצ"ט. הלילה הזה נחרט עמוק עמוק בזכרונו, זכרו לא ימוש מתוכנו. עמדנו כל הלילה מסביב למקום אכסנייתו של רבינו בעיר תל אביב, מכל המקומות שבארץ הקודש הגיע ובאו כולם להפרד מרבינו רוענו הנאמן, אנ"ש הסתובבו מסביב לבנין כסהרורים - אבלים וחפויי ראש. בסתר ליבנו ציפינו וקיוונו אולי בכל זאת, ברגע האחרון, ישנה רבינו את דעתו ויחליט להשאר בארה"ק, אך לדאבוננו זה לא קרה. השמש זרחה בשמי תל אביב... והנה הגבאי יורד ממעונו של רבינו נושא מזוודה, רכב רבינו עמד הכן לנסיעה, בתוכו ישבו הרה"ח רבי יהושע העשיל הלטובסקי ורבי אהרן הלטובסקי, ר' בערל פרידמן, ונאמן ביתו שליווהו מחו"ל בכל מסע הקודש הרה"ח רבי משה ברגמן זכר כולם לברכה.

ב.ג. התחיל להשתולל כמו משוגע. הוא רץ בחדרו הלוך וחזור כמו ארי בסוגר, רעמתו הלבנה מתנופפת, והוא ממלמל לעצמו בקול: "מי אצלכם מכיר אותי טוב כל כך? מי יודע מה שמתחולל בלב שלי?"

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על התפקיד החשוב בימים אלו

רבי מיכל פינשטיין זצ"ל, חתנו של הרב מבריסק זצ"ל, בשם חבר הכנסת הרב שלמה לורנץ ז"ל:

היה זה בתקופה בה התנהל המאבק על גיוס בנות ישראל, לאחר פטירתו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל. באותם ימים, הגיע ב.ג. לחבר הכנסת לורנץ ואמר לו: "תשמע, אם אתם לא מסכימים שניקח את הבנות לצבא - לא תהיה לנו ברירה, אלא לקחת את בחורי הישיבות! לך תגיד זאת לגדולי הדור שלך: עליהם לבחור בין הבנות לבחורי הישיבות!"

הרב לורנץ העביר את המסר לרב מבריסק ז"ע, שהשיב מיד בחריפות ובתקיפות: "לך תאמר לב.ג., שמצידי הוא יכול לקחת לצבא את כל הבחורים, אבל שלא יעז לגעת אפילו בבת ישראל אחת!"

את הדברים החריפים העביר חבר הכנסת לורנץ לב.ג. במדויק. הוא הבהיר שהתשובה חד משמעית ונחרצת, אולם להפתעתו ב.ג. התחיל להשתולל כמו משוגע. הוא רץ בחדרו הלוך וחזור כמו ארי בסוגר, רעמתו הלבנה מתנופפת, והוא ממלמל לעצמו בקול: "מי אצלכם מכיר אותי טוב כל כך? מי יודע מה שמתחולל בלב שלי?"

המעשה הזה מבהיר היטב את כוונותיו של ב.ג. - הן בגיוס הבנות והן בהמנעותו מלגייס את בחורי הישיבות...

אך האמת היא, שאין צורך בהוכחות. הלא המציאות מדברת בעד עצמה: בכדי לגייס את בחורי הישיבות, ב.ג. לא היה צריך להתאמץ. לא היה עליו אלא לחתום על חוק - וזה הכל! מדוע הוא לא עשה זאת? האם מישהו סבור שצדקות היא שעמדה מאחורי ההחלטה הזו? ברור שלא. אלא מה? כפי שאמרנו: הוא ידע היטב שהוא אינו יכול! הוא ידע שאם יעשה זאת - הוא מסכן את המדינה! מה נותר לו אפוא? רק להשתמש בעצת בלעם... לקחת את הבנות לצבא!

אין ספק שמלחמה עזה ניטשה אז, וגם היום, בין כוחות הקדושה

הימים הללו הם ימי אבל על חורבן בית המקדש. אנו כמובן מצטערים ואבלים על מה שהיה ואיננו, על מה שחסרנו בעוונותינו. אולם לימים הללו ישנו תפקיד חשוב יותר, נכבד יותר: לא רק להצטער על מה שהיה - אלא בעיקר לחתור לתיקון המצב ולהשבת עטרה ליושנה! אלו הם, אפוא, ימים של חשבון נפש, בהם עלינו להבין מה גרם לחורבנו של בית המקדש, לנסות בכל כוחותינו לתקן את המעוות בכדי לאפשר את בניינו. זאת, כיון שהרי כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו מעלה עליו הכתוב כאילו חרב בימיו, ולא בכדי: אילו היו מתקנות הסיבות שגרמו לחורבן מלכתחילה - הרי שבת המקדש היה נבנה זה מכבר... אמנם, הדברים אמורים לא רק ביחס לימי האבל על החורבן. בכל פעם בה מתרגשות צרות על עם ישראל, רח"ל, מוטלת עליו חובה גמורה לפשפש במעשינו (איכה ג, מ): "נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה'". איננו רשאים לקבל את המציאות כגזרת שמים, בלי להתבונן ולערוך את חשבון הנפש: מדוע נגזרה הגזרה הזו, מה גרם לה, ומה עלינו לעשות בכדי למנוע גזרות דומות בעתיד.

גם אותו רשע ידע את סוד קיומנו!

הרמח"ל אומר, שהקב"ה נתן לסטרא אחרא כח להביא חושך של טומאה על העולם, כי אלמלא כן - לא היתה בעולם מציאות של בחירה בין טוב לרע. הבעיה מתחילה כשהחושך נהיה כבד כל כך, עד שהוא סוחף אנשים מתוך המחנה שלנו פנימה.

ניקח לדוגמא את המצב שהיה כאן בתקופה בה ביקש ב.ג. לקחת את בנות ישראל לצבא. מבט שטחי נראה, שכביכול הוא רצה ליצור שוויון בנטל... שהבנות כמו הבנים יישאו בעול. אבל האמת הברורה היא, שלא מינייה ולא מקצתיה! לב.ג. היתה מטרה אחת ויחידה: לחלק את העם! זו המטרה שהוא הציב לעצמו. אליה הוא חתר בעקביות ובנחישות!

ישאל השואל אם אכן כן, מדוע לא סגר ב.ג. את עולם הישיבות? מדוע דווקא הוא הסכים לשחרר את בני הישיבות מעול הגיוס?

התשובה פשוטה: אפילו ב.ג. ידע היטב, שאם לא תהיה תורה בעם ישראל - העולם לא יתקיים. הוא הבין שאם הישיבות תסגרנה, אפשר לכבות את האור במדינה... הוא ידע את הסוד שידעו וידעו וידעו כל רמטכ"לי הצבא מאז ומעולם: המדינה אינה עומדת על הצבא - אלא על התורה! משום כך, לא היה לו אומץ להילחם בעולם התורה, בעולם הישיבות, וניסה להוביל לתהליך החילון שחרט על דגלו. זאת באמצעות גיוס הבנות.

מנין לי שזה היה הלך רוחו של ב.ג. - הבה ואספר לכם את מה שסיפר

לכוחות הטומאה. שמעתי מרבי חיים קניבסקי שליט"א, שה'חזון איש' זצ"ל אמר לו בשעתו: "דע לך, שישנו חבל ארוך... מצד אחד מחזיק בג. - ומהצד השני אני מחזיק... הוא מנסה למשוך את החבל לכיוונו, ועמו את כל העם כולו, ואילו אני מנסה לעשות את ההפך. לפעמים הוא יותר חזק - ולפעמים אני!"...

אז מה בכל זאת ניתן לעשות?

ובכן, ה'חזון איש' זצ"ל לימד אותנו כלל בסיסי: חושך לא מגרשים במקלות... ישנה רק דרך אחת לגרש את החושך: על ידי אור! טיפה של אור מסלקת הרבה מהחושך. אור רב יוכל למגר אותו לחלוטין. אם כן, מה שבידינו לעשות הוא רק דבר אחד פשוט: להדליק נר, ועוד נר, ועוד נר... עוד בן תורה, עוד ישיבה, עוד בית יעקב, עוד תלמוד תורה. הנרות הללו יצטרפו ויהיו ללפידים, למאורות גדולים - שיגרשו את החושך ויסלקו אותו לחלוטין.

זוהי הדרך הפשוטה, הבסיסית, אבל מעבר לכך, מוצאים אנו ברמח"ל דבר נורא: הרמח"ל מלמד, שמסירות נפש ב**פועל** על כבוד שמים - מגרשת את החושך שיוצר הסיטרא אחרא!

בעל ה'**נועם אלימלך**' אומר, שאם בשעה שאדם קורא קריאת שמע, יצייר בדמיונו כאילו מבקשים להעלותו על המוקד ולהרגו בייסורים נוראים, כאשר בפניו עומדת האפשרות להינצל רק אם יאות להמיר דתו, ואילו הוא מסרב בתוקף ומוכן לסבול כל ייסורים שבעולם, ובלבד שלא לבגוד באמונתו - אותו אדם הוא בבחינת "חשב לעשות מצוה, ונאנס ולא עשאה", שמעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. למחשבה הזו יש כח עצום לגרש את החושך, בדיוק כמו מעשה בפועל של מסירות נפש.

נמצא אפוא, כי כל יהודי יכול לגרש את החושך, באמצעות מחשבה בלבד... בכל יום כשאנו קוראים קריאת שמע, לצד הכוונות המתחייבות - נקדיש עוד רגע כדי לקבל על עצמו למות על קדושת השם בפועל. בלילה, כשיהודי שוכב במיטתו ואינו מצליח להירדם, הוא יכול לנצל את הזמן ולחשוב: אני מוכן למסור את נפשי למען קדושת שמו יתברך! וכך באמצעות מחשבה בלבד, ניתן לחולל מהפך! ניתן לסלק את כוחות הטומאה ולגרש את החושך על ידי הפצת האור!

ישנו יומן שנכתב בגטו ורשה, על ידי יהודי בן התקופה. ביומנו מעלה הלה על נס את מרד גטו ורשה, אף שלאמיתו של דבר, מי שהוביל את המרד הזה - היה לא פחות מרוצח. זו לא חכמה גדולה להצית את אש המרד, כשהיהודים הם בני ערובה... על המרד הזה - שילמו מאות אלפי יהודים בחייהם! לא זו בלבד, שהמרד לא הרתיע את הנאצים ימ"ש, מלהוציא את תכניתם השטנית אל הפועל, אלא שההפך הוא הנכון: המרד רק דירבן אותם לעשות זאת מהר יותר, יסודי יותר ובכל הכח! בארצות הברית, היו יהודים שערכו הפגנה נגד היטלר, והניפו שלטים שהכריזו: "יהדות העולם מכריזה מלחמה על היטלר". לימים סיפר הימלר, כפי שמביא רבי **מיכאל דב ויסמנדל** זצ"ל בספרו 'מן המצר', שכאשר היטלר קיבל את הידיעה על ההפגנה ועל השלטים שהונפו בה - הוא נשכב במיטתו, נשך את הכרית בזעם וקרא בחמה שפוכה: "יהדות העולם הכריזה נגדי מלחמה! אני חשבת בתחילה להשמיד

רק את יהודי אירופה, אבל כעת אשמיד את כל יהודי העולם!". ובכן האם זו היתה חכמה להתגרות במפלצת פרועה כששעתה משחקת לה? בוודאי שלא...

הגבורה האמיתית לא היתה במרד ורשה, ולא בהפגנות כאלו ואחרות. הגבורה האמיתית היתה גבורתם של יהודים, שבמסירות נפש המשיכו לקיים חיי תורה פעילים בתוככי הגטאות במסירות נפש של ממש!

היה בחור יהודי בן למשפחה מתבוללת, בשם מתתיהו. הוא עצמו הלך ללמוד בישיבת 'חכמי לובלין' והיה לחסיד גור נלהב. כשהחלה המלחמה, ארגן אותו בחור עשרות ישיבות שהתנהלו בחשאי, בסודי סודות, מתחת לאדמה, בבונקרים נסתרים בהם מאות בחורים למדו תורה! מאחר שהגרמנים ביקשו לאבד מהם את החזות היהודית, לקצץ את זקנם ואת פאותיהם - הם החליטו לעשות בדווקא, ולשמור על המראה היהודי שלהם. יומם ולילה הם עסקו בתורה, תוך שהם ניזונים מפרורי לחם וטיפות מים, אותם קיבלו בדרכים לא דרכים, באמצעות רשת של מנהרות תת קרקעיות.

כאשר הגרמנים גילו חלק מאותם מקומות מסתור, הם עמדו נדהמים, איך בחורים כחושים וחלשים, יכולים לעמוד מולם ולהמשיך ולהחזיק בדתם למרות הכל? איך הם יכולים להתמודד עם המציאות הבלתי אפשרית, ולהישאר עם חיוך על השפתיים?

ישנן תמונות שמנציחות רגעים נשגבים אלו, בהם גילו הגרמנים את מקומות המסתור של אותם בחורים גיבורי כח - והללו צחקו בפניהם בלי מורא וחת. התמונות הללו מופיעות בספרו הנודע של הסופר **רבי משה פראגר** ז"ל - 'אלו שלא נכנעו', בו הוא הנציח את הבחורים הגיבורים הללו.

ואני שואל: איזו גבורה גדולה יותר? האמנם גבורתם של הלוחמים שהציתו את מרד ורשה, שלא הועיל במאומה, או גבורתם של אותם בחורים צנומים, עטורי זקן ופאות, שהוכיחו לגרמנים ימ"ש כי לא יעזור להם מאומה - עם ישראל יישאר חי וקיים? אין ספק! גבורתם של אלו האחרונים עלתה עשרת מונים על כל גבורה אחרת! וכך גם בהמשך, רגע לפני שנשלחו אל תאי הגזים - דרשו הנאצים ימ"ש מאחד היהודים שישיר להם שיר...

אותו יהודי צעד צעד אחד קדימה, והחל מזמר שיר שהלחין באותו הרגע: "אנחנו נבלה אותם! אנחנו נעבור אותם!"... "מיר וועלן זיי איבער לעבן"... וכך הצטרפו אליו שלוש מאות איש, בלי בגדים, ורקדו לפני תאי הגזים: "אנחנו נבלה אותם! אנחנו נעבור אותם!"...

מאיפה הם ידעו זאת? כיצד הכריזו בביטחון כה רב שעם ישראל יחיה ויתקיים? פשוט מאד: הם האמינו בהבטחתו של בורא העולם: "כי לא תשכח מפי זרעו!" הם הבינו שלא יתכן שעם ישראל יאבד מהעולם. הם התייחסו אל המציאות הנוכחית, השחורה משחור, כאל תקופה חולפת של הסתר פנים. הם זכרו שהמשיח יכול לבוא רק מתוך ייסורים! היכן יכולים אנו למצוא נהרות עצומים כל כך של מסירות נפש, של אמונה עוצמתית? רק אצל עם ישראל!

כך ניתן לנצח את הטומאה, כך ניתן לגרש את החושך שהיא מביאה על העולם!

(מתוך הספר 'אריה שאג')

במוצאי הצום מיד לאחר שהשואל טעם משהו, הוא צלצל לאותו אברך, ושאל אותו אם יסכים לשוחח עם אשתו בטלפון, כמובן האברך הסכים. האשה סיפרה לו שמזה זמן רב מציעים את הבחור הזה לבתם. הם שמעו על התמדתו הגדולה, אולם לא הצליחו לברר אודות עבודת ה' ויראת השמים שלו...

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, על כוחם הגדול של מילים טובות

רבות! מי יודע כמה שידוכים התבטלו במשך השנים בגלל 'קמצנות' במילים טובות... מאידך גיסא אלפי שידוכים יצאו אל הפועל מכוחן של מילים טובות שנאמרו.

הנאום שהציל משפחה

כוחם של כל חיוך, פרגון או מילה טובה של יהודי עצום הוא לאין שיעור, דיבור טוב על הזולת פועל גדולות ונצורות. השפעתו החיובית של הפרגון עצומה היא, ולעיתים אף בונה עולמות. לרבים מאיתנו מזדמן להשתתף בשמחת ידידים או קרובים, ולעיתים בעל השמחה מבקש מידידו לדבר בפני הקהל. אף שאין בדרשה השקעת מאמץ רב או זמן ארוך, אלא במספר דקות, ניתן על ידן לקנות עולם הבא ולקיים בכך מצוה גדולה. כדי להמחיש את התועלת הרבה עד לאין שיעור, הצומחת מפעולה פשוטה זו - אספר לכם סיפור אודות דרשה שהזדמנה לאדם בלא כל מאמץ, והשפיעה על גורלה של משפחה בישראל. מכיר אני את בעלי המעשה, וכל פרטי הסיפור אושרו על ידם בפני ר' ראובן ור' שמעון הינם חברים קרובים. ר' שמעון ניחן בחוש הנאום, ופיו מפיך מרגליות המרתקות את קהל שומעיו. ר' ראובן יהודי חשוב ויקר המתהלך בצידי דרכים, ועובד את קונו בצניעות ובתמימות. ויהי היום, ור' ראובן זכה להכניס את בתו לחופה בשעה טובה

אספר מעשה שאירע כאן, בשיכון ויז'ניץ, אשר רבינו הקדוש ה'אמרי חיים' זצ"ל השקיע דם ויזע כדי להקימו: שנה אחת, ביום תשעה באב, ישב כאן בחור שאינו מאנ"ש, שנקלע לכאן מסיבה מסויימת, ואמר את הקינות ברגש עצום, עד שלב כל אחד נמס לשמוע אותו.

אחד המתפללים פגש באותו יום את אבי הבחור, ניגש אליו ואמר לו: "דעו לכם שבנכם השתתף היום באמירת הקינות בויז'ניץ. איני יודע אם יש הרבה שמסוגלים להוריד דמעות בקינות כמוהו! הוא הכניס את כל ליבו ונשמתו באמירתו, וסחף את כל הקהל אחריו".

האב, כמובן, הודה לו מאד על המילים החמות. אחרי תפילת מנחה, ניגש אחד המתפללים אל האברך המחמיא ושאל אותו: "שמעתי שהחמאת לאבי הבחור אודות בנו. התכוונת ברצינות לכל מה שאמרתי?".

"כמובן", השיב האברך. "מדוע תחשוב שלא התכוונתי באמת וברצינות גמורה, למחמאות שאמרתי? כל מילה מדוייקת!", הוא הוסיף לתאר בפניו את אמירת הקינות של הבחור.

במוצאי הצום מיד לאחר שהשואל טעם משהו, הוא צלצל לאותו אברך, ושאל אותו אם יסכים לשוחח עם אשתו בטלפון, וכמובן האברך הסכים. האשה סיפרה לו שמזה זמן רב מציעים את הבחור הזה לבתם. הם שמעו על התמדתו הגדולה, אולם לא הצליחו לברר אודות עבודת ה' ויראת השמים שלו...

"והנה עתה", אמרה האשה, "כשבעלי שב הביתה מבית הכנסת, הוא ציטט בפני את דבריך אודות הבחור, וברצוני לשמוע מפיך, מ'כלי ראשון', אם אכן הדברים מדוייקים.

האברך אישר את הדברים, והוסיף שמימי לא שמע מישהו שאומר את הקינות ברגש כל כך עצום.

בי"א מנחם אב צלצל אביו של הבחור לאברך הזה, שהחמיא בפניו על בנו, ובישר לו באושר רב שמגיע לו 'מזל טוב' על כך שארס את בנו, בשידוך שמזה חודשים רבים עמד על הפרק, אך משום מה לא יצא אל הפועל...

בית נאמן קם בישראל, כל זאת בזכות המילים החמות שהשמיע האברך, בזכות שלא קימץ במילים, ומשמים סובבו שאבי הכלה שמע את המחמאות.

בהתקרב מועד החתונה. צלצלתי למחותן, וביקשתיו שיעביר לידי את הסכום אותו התחייב להוסיף. לתדהמתי הרבה, התנער הלה מההבטחה המפורשת באמרו: 'כבר העברתי לכם את כל הסכום שעליו דיברנו כשסגרנו את השידוך!'

והישיבנו את סכום הכסף שעליו נתחייב, לפי העלויות המקובלות. אך כשהגענו למעשה, נוכחנו כי טעינו בחשבון, ואין די בסכום שעליו דיברנו מתחילה.

"צלצלתי למחותן פרטתי באזניו את העלויות השונות, וצינתי כי יש להוסיף סכום כלשהו. אבי החתן הבטיח על-אתר להוסיף עשרת אלפים דולר לטובת בני הזוג הצעירים.

"על סמך התחייבות זו המשכנו לקנות את כל צרכי הנישואין בשפע וברווח. בהתקרב מועד החתונה. צלצלתי למחותן, וביקשתיו שיעביר לידי את הסכום אותו התחייב להוסיף. לתדהמתי הרבה, התנער הלה מההבטחה המפורשת באמרו: 'כבר העברתי לכם את כל הסכום שעליו דיברנו כשסגרנו את השידוך!'

"וכך התפתח בינינו ויכוח, אני טענתי שהמחותן התחייב ליתם, ואילו הוא טען כי לא היו דברים מעולם. ואינו זוכר התחייבות כזו. אך כיון שלא היה בינינו הסכם התחייבות בכתב, לא היתה לי דרך להוכיח את צדקתי. כך נמשך הויכוח עד שחומה גבוהה של טינה ואיבה חוצצת בינינו.

טעמו המר של הויכוח לא עזבנו, ולבד מלחיצות יד הכרחיות - שלא לגלות קלוננו ברבים - לא החלפתי מילה עם המחותן. בחתונה לא חשתי בשמחה כלל, רקדתי רק עם הרגליים, אבל לא עם הלב. אני מחתן את הבת שלי עם גזלנים!

"עם תום החתונה עזבתי את האולם, והלכתי מיד לביתי בלא להחליף מילה עם אבי החתן.

"הגיעו ימי השבע הברכות, ערב ערב ישבתי מימין החתן, והמחותן יושב משמאלו, כשאנינו מדברים בינינו מתחילת האירוע ועד סופו... ר' ראובן עצר קמעה משטף סיפורו, ואחר פנה אל ידידו ר' שמעון בהתרגשות: "אמש לאחר דרשתך ניגש אלי המחותן, ואמר, שבעזרת ה' עוד בהמשך הערב יבוא אל ביתי, וימסור לי את הסכום שלטענתי התחייב לתת."

"כאשר תמהתי על שינוי עמדתו, הסביר לי: 'דע לך, עדיין איני משוכנע שהתחייבתי על סכום זה, אולם לאחר ששמעתי את

ומוצלחת. באחד מימי השבע ברכות' התקשר ר' ראובן לידידו ר' שמעון, והזמינו להשתתף בשמחת השבע ברכות שעורך, ובקשו בכל לשון של בקשה שיבוא וישתתף בשמחתו, ואף הוסיף בנימה צופנת סוד, בקשה, שנראתה לשמעון מוזרה ביותר: אם יוכל להכין דרשה נאה, המשלבת בתוכה דברי שבח והלל על ר' ראובן ובני משפחתו הקרובים.

ר' שמעון נדהם לשמע בקשה תמוהה זו, אולם בידעו שחברו אינו נמנה על תאבי הכבוד המדומה, הבין כי יש דברים בגו, ושומר את התמיהה בליבו. הוא ביקש לדעת את מקום מגורי החתן, והסביר כי בכל שמחת שבע ברכות שהינו דורש, נושא הוא דברי הלל על החתן והכלה, ואף על ההורים משני הצדדים, ולכן מוכרח הוא לברר מעט על מעלות המחותנים קודם נאומו.

בסיעתא דשמיא, אחותו התגוררה בסמוך למחותנים, והיא ציינה באזניו מעלות רבות שבהן מתאפיינת משפחת החתן. הוא הזדרז להכין דרשה שתשא חן וחסד באזני השומעים בכלל, ובאזני ידידו בעל השמחה בפרט. בדרשה זו שילב את השבחים ששמע על משפחת החתן.

בהגיע הערב המיוחל הופיע ר' שמעון בשערי אולם השמחות, ובהינתן האות פתח בדרשה נלהבת בשבח החתן והכלה. הוא הכביר בשבחו של אבי הכלה, ר' ראובן תאר את אצילותו מעוררת הכבוד, והדגיש כי הינו מכירו כאיש אמת ושונוא בצע, ירא שמים, שתענוג לעמוד במחיצתו. ולבסוף הוסיף ושיבח את המחותן החשוב, והעלה על נס את תרומות מעלותיו הניכרות בעליל, ואף העיד כי שמע עליהם דברים נשגבים.

דבריו המרתקים נשמעו ברוב קשב וענין, ניכר היה על פני המסובים והמחותנים, שהם נהנים מכל מילה ומתמוגגים לשמע דברי שבח הנפלאים.

למחרת היום צלצל הטלפון בביתו של ר' שמעון. מעבר לקו נשמע קולו של ר' ראובן, המעתיך דברי שבח ותודה על הטובה הגדולה שגרם לו בדרשתו המוצלחת. עתה התגברה הפליאה בליבו של ר' שמעון, ובכל מאודו רצה הוא להבין את פשרם של הדברים, אבל מפני כבודו של חברו לא שאל שאלות מיותרות, וצפן את התמיהה בליבו.

אך לא לזמן רב נשתמרה פליאתו. כעבור שעות בודדות נשמעו נקישות עדינות בדלת ביתו, וכשהזדרז לפתוח, נדהם לראות את חברו ר' ראובן ולצידו זוגתו, והם מבקשים אם יוכל להכניסם לביתו, שם יספרו לו מהי התועלת העצומה שפעל בדרשתו הנפלאה.

לאחר שנכנסו וישבו משני צידי השולחן, הוציא ר' ראובן מעטפה עבה מכיסו, ומסרה לידי ידידו ר' שמעון. ר' שמעון מחה ואמר כי אינו מוכן לקבל תמורה למצוות שמחת חתן וכלה שקיים, אך המחותן הפטיר בחיוך שאם ידע את הסכום המצוי בתוכה, לא יקל ראשו ולא יידחנה מידו, והוסיף כי סכום זה מגיע לו בצדק.

לפליאתו העצומה החל ידידו המחותן בסיפור דברים כהווייתם: "בתקופה האחרונה שרר מתח רב ביני לבין מחותני הטרי, וכן בין רעייתי לאם החתן. כאשר סגרנו את השידוך, ישבנו עם המחותנים

הדרשה שנשא כאן ר' שמעון בשבחכם, האמנתי לדברי השבח שלו, מפני שבאותה מידה ששיבח אתכם, הוסיף לשבח אף אותי ואת בני משפחתי בדיבורים אמיתיים, הגם שמעולם לא הכיר אותנו. ולכן עשיתי חשבון לעצמי: אם עלי הוא יודע לומר דברי אמת וצדק אף שאינו מכירי, ודאי שאף מה שאמר עליכם זו אמת לאמיתה, ואם כן, ככל הנראה היתה זו טעות שלנו, ולכן אני מבקש כעת את מחילתך, ובעזר ה' אשלם את כל מה שביקשת, אנא סלח לי שהסיבותי לך עגמת נפש!"

ר' ראובן פנה לידידו בחיך נרגש: "בדבריך הצלת את חיי הנישואין של בתנו. אין בפינו מילים להודות לך! הנה, במעטפה זו מצויין כספי המעשר, הם מגיעים לך ביושר!"

ר' שמעון אמר לאבי הכלה, כי הוא ממנהו בזאת להעניק את המעטפה ואת תכולתה לזוג הצעיר, הם נפרדו לשלום, ובכך הסתיים הענין.

אך לסיפור זה היה המשך נוסף:

כדרך העולם, כשסיים ר' שמעון את דרשתו בסעודת ה'שבע ברכות' המדוברת, באו המאזינים להודות לו על הדרשה, אבל מבעד לקולות התודה, נשמעו לאזניו טענותיו של אחד השומעים שהמהם לעצמו: "אלו גוזמאות... מתוך הדברים אפשר היה לחשוב כי מדובר בגדולי הדור ממש!..."

חצי שנה לאחר מכן נשמעו דפיקות בדלת ביתו, ובפתח עמד אדם זה אשר ישב בשמחת 'שבע הברכות' ולחש בקול רועם "אלו גוזמאות!"

"כבוד הרב, אני עורך שמחת שבע ברכות לבתי, שמא הרב יוכל לבוא ולדבר?"

הדברים הטעונים עמדו על לשונו של ר' שמעון, ואף על פי כן נענה לבקשה ללא אומר ודברים. הוא הופיע בשמחת שבע הברכות, דרש, ופנה לצאת.

כעבור מספר ימים פקד האיש את מעונו בשנית: "כבוד הרב, באתי לומר תודה רבה! הדרשה היתה נפלאה!"

"האם הדברים שאמרתי ישרו בעיניך?", שאלו ר' שמעון.
"מה השאלה? היתה זו דרשה מיוחדת כל כך, יישר כח!"
"האם הם לא היו מוגזמים מעט?", הוסיף לשאול.
"לא, לא! זה היה פשוט מצויין!..."

"אתה סמוך ובטוח שלא היה כל שמץ גזמה בדברים?", המשיך להקשות.

"לא, לא! הכל היה אמת לאמיתה!"

כעבור רגעים ספורים, יצא המרצע מן השק, והאיש הבין את הרמז: "כבוד הרב, האם הדברים שאמרתי בשבע הברכות של פלוני הגיעו לאזניך?!"

"כן, שמעתי, וגם היה אכפת לי. אני רוצה לשאול אותך: השבחים שדיברתי עליך ועל בני ביתך אינם מוגזמים בעיניך, אם כן מדוע כל כך אכפת לך שמשבחים אדם אחר? מדוע זה כה כואב לך? אתה הרי רוצה שיאמרו עליך דברים טובים, אם כן מדוע אינך יכול לפרגן לזולתך? הרי התורה מצוה אותנו: ואהבת לרעך כמוך!"

מסיפור זה נלמד עד כמה גדולה היא המצוה, להיענות לבקשת בעל השמחה ולשאת דברים בשבח בעלי השמחה ומשפחותיהם, ואף אם תקום תועלת מדברינו, ואחד מני רבים יתפר במידה האמורה, והיה זה שכרנו.

לא לשכוח גם את הצד השני

וכאן המקום לעורר על לקח רגיש נוסף, הנגזר אף הוא מן הסיפור, והוא, שרגישותו של ר' שמעון לשאת דברים בשבח המחותן האלמוני שאינו מכירו - שמחה את המחותן וגרמה לו לחוש, שאף בערכו ובחשיבותו מכירים, ומכך צמחה לה התועלת הרבה. לדאבונו הרב, בדרך כלל, כאשר מתכבד פלוני לשאת דברים בעת שמחה, נואם הוא בשבח הצד המוכר לו בלבד, אך ראוי ונכון להוסיף לשבח גם את הצד השני, אף אם אינו מכירים, או לכל הפחות למצוא רעיון נאה, שיקשור כתר תהילה על ראש המחותן השני. על ידי כך ישמח גם את לב המחותן, בראותו שגם הוא נזכר לתהילה לאזני המסובים בסעודה.

(מתוך הספר 'כבודם של ישראל')

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לאחר שפינה את כל האשפה, החל להקים בנייני מגורים, והנה שוד ושבר; רק החלו לבנות את הבניין הראשון, והמהנדסים מבחינים לתדהמתם שהיסודות שוקעים באדמה... כל מי שלמד מסכת בבא בתרא יודע את הסיבה לכך...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: מדוע לא סיפרת לו על הבית של ששון?

"והצילו העדה" (במדבר ל"ה, כ"ה)

היה זה לאחר שהאשפה והזבל במקום נערמו לגובה רב, ולאור התפתחותן של הערים הגדולות מסביב, החליטה הממשלה להעביר את אתר-האשפה למקום אחר, ולמכור את האתר הקודם. לאחר שהאתר והאשפה כוסו בשכבת חול עבה, הן הוצעו למכירה. למותר לציין שלא היו קופצים רבים על עסקה זו. ברם הסוחר היהודי, הרב ששון, שהיה ממולח מאוד, ו'הריח' את האפשרויות המרובות והפוטנציאליות של האתר, רכש אותו מהממשלה. לאחר שפינה את כל האשפה, החל להקים עליו בנייני מגורים, אך הנה שוד ושבר; רק החלו לבנות את הבניין הראשון, והמהנדסים מבחינים לתדהמתם שהיסודות שוקעים באדמה... כל מי שלמד מסכת בבא בתרא יודע את הסיבה לכך... הגמרא שם מדברת על כך שאסור לבנות ליד אשפה, שכן האדמה שבסביבותיה של האשפה סופגת קרני-אש מערימות הזבל, והופכת בשל כך להיות ספוגית.

הבנין לא יחזיק מעמד...

זו היתה הסיבה שסודות הבתים שהקים הרב ששון על האדמה ההיא, לא החזיקו מעמד. שכן, השנים המרובות שבהן היה אתר-האשפה קיים, הותירו את רישומן בקרקע, ואף לאחר שפינו את כל הזבל, האדמה נותרה ספוגית, ולא הכילה את היסודות. לפלא היה על המהנדסים שלא ידעו על כך מראש, ולא אמרו לרב ששון שלא יבנה במקום. הרב ששון חשב לעשות שם עסקה שתניב לו רווחי-עתק, הבין כבר שמכאן לא תצמח לו פרנסה של ממש...

הגאון רבי אהרן בקשט זצ"ל, שהיה מתלמידיו של רבי ירוחם המשגיח דמיר, נפגש פעם עם אחד מגדולי האדמו"רים, ובין השניים התנהל וויכוח מעניין, שבו יש מסר חשוב מאוד לענייני עבודת ה'. האדמו"ר, שידע שרבי אהרן הוא מתלמידיו של רבי ירוחם, ביקשו שיאמר בפניו חידוש ששמע לאחרונה מהמשגיח. ואכן, רבי אהרן בקשט חזר לפני האדמו"ר, על מאמר שאמר המשגיח בשיבת מיר בעניין "הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם", ועל הדרכים כיצד להימלט מהמידות הרעות הללו.

לאחר שסיים את הרצאת הדברים, פנה האדמו"ר לרבי אהרן ואמר לו: "אינני מבין מדוע הנכם מתעסקים כל הזמן עם ה... לכלוך של המידות המאוסות והמגונות. כשאני מדבר לפני החסידים שלי, הנני מעוררם על דברים העומדים ברומו של עולם, ואומר להם שיהודי מסוגל להגיע לרום-הפסגה. וכאשר הם יודעים זאת, והדברים מושרשים בקרבם, ממילא כל המידות המגונות אינן שולטות בהם. 'דהיינו עד שאתם מתעוררים בשיבה לעבוד על המידות הרעות של האדם, ובינתיים הנכם 'מתלכלכים' בפרטי המידות הללו, ונחשפים להן, האם לא כדאי יותר 'לשדר' למוח את הפרקים העילאיים של עבודת ה', ולהוכיח לעצמנו עד כמה מרום הוא היהודי, בן למלך מלכי המלכים, ובצורה זו תיעלמנה ממילא כל המידות המאוסות? שהרי בן-מלך איננו מתעסק בדברי-הבל וריק!"

כך שאל האדמו"ר את רבי אהרן בקשט, שלא השיב במקום, אלא פנה אל מי שכיהן באותה תקופה כמשגיח בשיבת מיר (בשנחאי), מרן הגר"י לוונשטיין זצ"ל, ושאל אותו בעניין הנידון. "הרי האדמו"ר אמר לכאורה דברים הגיוניים, וכיצד עלי להשיב לו על כך?" - שאל. בשמוע מרן המשגיח את הדברים, אמר לרבי אהרן: "ומדוע לא סיפרת לו על הבית של ששון?" - - -

האתר והאשפה כוסו בשכבת-חול עבה

סיפורו של הבית ההוא, התרחש לקראת סיומה של מלחמת העולם השנייה, אצל הגביר והסוחר היהודי, ששמו היה הרב ששון, שהשקיע ברכישת קרקעות זולות בעיר כלכותא שבהודו, ומכרן לאחר-מכן במחירים גבוהים ומפולפלים, כך התעשר עושר רב. פעם הודיעה הממשלה ההודית על מכירתו של אתר-אשפה גדול.

לפלא היה על המהנדסים שלא ידעו על כך מראש, ולא אמרו לרב ששון שלא יבנה במקום. הרב ששון שהשב לעשות שם עסקה שתניב לו רווחי-עתק, הבין כבר שמכאן לא תצמח לו פרנסה של ממש...

ולכאורה אין לנו אלא לומר שהיא גזירת-הכתוב מיוחדת במצוה זו, שהיא מצוות-העשה היחידה (זולת 3 העבירות החמורות) שעומדת אפילו בפני פיקוח נפש! ואם כן יש להבין, אמר הגרש"ש לוי זצ"ל, מדוע הקפידה כאן התורה כל-כך שלא יצא הגולה מעיר מקלטו אפילו לצורך פיקוח נפש והצלת נפשות.

ההשפעה האדירה של בני התורה על האנשים הרחוקים

וכדי לבאר הדבר, עלינו להקדים תחילה שתכלית הגלות בערי המקלט, אינה עונש, אלא כפרה! כלומר, עיקר מטרתה הוא לתקן את נפש הרוצח, כדי לכפר עליו מחטאיו. והסיבה לכך שכפרתו נעשית דווקא באחת מארבעים ושמונה ערי הלויים, היא מה שכותב 'החינוך' במצוותנו: "כי שבט הלוי מובחר השבטים ונכון לעבודה ה'... ומפני גודל-מעלתם וכושר-פעלם וחי-ערכם נבחרה ארצם לקלוט כל הורג בשגגה... אולי תכפר עליו אדמה המקודשת בקדושתם".

כלומר, הלויים שהסירו מעליהם עול החשבונות הרבים אשר ביקשו בני האדם, ונדבה רוחם והשכילם מדעם לעמוד לפני ה' לעבדו, לשקוד על התורה והעבודה - יש להם כוח רוחני להשפיע על מקומם במידה כזאת, שהיא מטהרת ומרוממת את נפשו של הרוצח בשגגה.

מקומם של תלמידי החכמים בני שבט לוי נתקדש כל-כך, עד אשר אדמתם מטהרת את החוטאים עליה. האוויר בעיר זו כל-כך זך וטהור, עד שאפילו מי שנושם את אוויר המקום מטהר את נפשו.

יש ללמוד מכאן על מידת ההשפעה האדירה של בני התורה על הרחוקים, וככל שנתגדל ונתעלה בעצמנו, כך יתגדלו ויתעלו אתנו גם שאר יושבי מקומותינו. וכעין זה מצאתי אצל אאמו"ר רבי אריה לוי, שאפילו רוצחים וגנבים ששהו בסביבתו - התרוממו

זו היתה כוונתו של המשגיח מרן רבי יחזקאל לונשטיין זצ"ל, בדבריו לרבי אהרן בקשט. "לך תאמר לאדמו"ר, שאמר לך שהוא מעדיף לדבר על 'עניינים גבוהים' ולא להתלכלך בדיבורים על המידות הרעות: שבמקום שיש בו אשפה ולכלוך, אי אפשר לבנות בניינים... שכן הבניין לא יחזיק מעמד, וישקע עד מהרה"... המידות המלוכלכות של האדם, לא יאפשרו לבנות את 'הבניינים החזקים', וכל הדיבורים שמדבר האדמו"ר על רום-מעלתו של היהודי, לא יוכלו להחזיק מעמד...

גם הפסגות עלולות לשקוע בבזבז...

רבי אהרן בקשט הוסיף ואמר, שלפי דבריו של המשגיח הבין, מדוע קוראים בהפטרה של שבת הגדול את הפרק מתוך הנביא מלאכי - "וקרבת אליכם למשפט, והייתי עד ממהר במכשפים ובמנאפים ובנשבעים לשקר ובעשקי שכר שכיר אלמנה ויתום ומטי גר", וכו'. ולכאורה מה הקשר בין שבת הגדול וימי הפסח שלאחריה, ל'לכלוכים' הללו של האדם העוסק בחטאים החמורים המובאים בפסוק הנ"ל? הלא אין אנחנו עוסקים בשבת-שובה אלא בשבת-הגדול?! והתשובה, שכדי להגיע לרום-הפסגה של חג הפסח, יש לטהר את עצמנו לפני-כן מכל הדברים המגונים הללו, שאם לא כן, גם הפסגות אליהן נטפס, תשקענה בבזבז...

ככל שאנחנו נתגדל ונתעלה, כך יתגדלו ויעלו אתנו גם שאר יושבי מקומותינו

באשר לערי מקלט נאמר (במדבר, ל"ה כ"ה) "וישב שם עד מות הכהן הגדול אשר משח אותו בשמן הקודש". ואמרו חז"ל במסכת מכות (י"א א') 'אינו יוצא לעולם, לא לעדות מצוה ולא לעדות ממון ולא לעדות נפשות, אפילו ישראל צריכין לו, ואפילו הוא שר צבא ישראל כיוצא בן צרויה - אינו יוצא משם לעולם'. גם הרמב"ם (הלכות רוצח, פ"ז ה"ח) כתב ש"אפילו כל ישראל צריכין לתשועתו אינו יוצא משם לעולם... אפילו להציל נפש בעדות... אפילו כל ישראל צריכין לתשועתו, כיוצא בן צרויה, אינו יוצא משם לעולם".

והדברים מעוררים פליאה גדולה, שאל הגרש"ש לוי זצ"ל, גיסו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל (והדברים מובאים בקונטרס 'שמחת שלמה'): הרי פיקוח נפש דוחה כל התורה כולה, ולמה אינו חייב לבטל מצות גלות כדי להציל נפש בעדותו, וכל שכן כאשר כל ישראל נמצאים בסכנת נפשות, וצריכין לתשועתו של שר הצבא, למה לא הותר לו לבטל מצוות הגלות כדי להציל את כלל ישראל? וראה ב'אור שמח' (שם) שכתב להוכיח מכאן, שאין אדם מחויב להכניס עצמו בספק סכנה, כדי להציל את חברו מסכנה ודאית, וכיון שאם גואל הדם יהרוג אותו 'אין לו דמים', ולא יקבל עונש מיתה, נמצא שהגולה מכניס עצמו לחשש סכנה בצאתו מעיר המקלט, ואינו חייב לעשות זאת בשביל הצלחת אחרים.

הוא ישב במוקד המבחן עם בגדי השבת שלו, וברגע שסיים את המבחן - יצא להוביל את בנו לחופה...

הרב יחיאל גולדברג, אחראי משמרת במוקד הטלפוני של 'דרשו', מסביר על אופי העבודה ועל ההרגשה המיוחדת, האופפת אותו ואת שאר העובדים במקום במשך כל שעות היום

אליעזר (לייזר) רוט

בימים האחרונים, הרחיבה הנהלת 'דרשו' את צוות המוקדנים המשיבים לפניות השונות של הציבור הרחב, במרכזייה הטלפונית של הארגון. זאת, לנוכח ריבוי ספסלי בית המדרש בסייעתא דשמיא, וההצטרפות ההולכת והגוברת של נבחנים חדשים ללימוד 'הדף היומי בהלכה', לקראת תחילת הלימוד במסכת 'סוכה' בדף היומי בבלי, והלכות סוכה ב'דף היומי בהלכה'.

"המוקד שלנו מאויש מהשעה 9:00 בבוקר ועד השעה 22:30 בערב ברצף, בשלוש משמרות ובכח אדם מתוגבר לפי הצורך והביקוש", מסביר הרה"ח ר' יחיאל גולדברג, המשמש כאחראי משמרת במוקד.

"מדובר בעבודה לא פשוטה. כל אחד מהמוקדנים עונה מדי יום לקרוב ל-100 שיחות טלפון, ולפעמים אפילו יותר. יש שיחות קצרות שנמשכות דקה או שתיים, הפונה שואל שאלה, מבקש לברר עניין מסוים, הוא מקבל את התשובה והשיחה מסתיימת.

"אבל יש גם שיחות מורכבות יותר, שכוללות בירור של תנאי השתתפות בתוכנית לימוד זו או אחרת, נבחנים שמבקשים לערער על ציון שקיבלו במבחן, שאלות שונות, אנשים שרוצים לפתוח מוקדי בחינה חדשים ועוד. כל בקשה כזאת צריכה טיפול, ולא פעם אני מסיים משמרת, וכשאני משחזר את יום העבודה שלי אני מבין, שבעצם אף שאלה לא חזרה על עצמה, וכל אחת היתה מעניינית וייחודית יותר מקודמתה."

לדבריו, החלק הכי מורכב בעבודה שלו ב'דרשו', הוא להיות מוכן לכל שאלה. "יש לא פעם שאלות מפתיעות, ולא פעם לוקח לי זמן להבין איפה אני אמור לחפש בכלל את התשובה. אנשים מציעים הצעות שונות, מבקשים בקשות חריגות, וגם יש הרבה מאוד עבודה שוטפת, של מענה רגיל וסטנדרטי בנושאים של פעילות 'דרשו', בלימוד 'הדף היומי בהלכה' והתוכניות השונות של לימוד הש"ס הבבלי, מתוכנית 'קנין תורה', דרך המבחן המסכם ועד 'קנין ש"ס'. ואם אתה רוצה עוד משהו מעניין, יש גם המון טלפונים של אנשים שמעוניינים להשיג עותקים מודפסים של החוברת השבועית 'לקראת שבת', שהפך למבוקש ביותר בעולם החרדי.

"יש עבודות שוחקות, יש אנשים שהולכים לעבודה ומתפללים שהיום יהיה להם יום קל, בלי הרבה עבודה. אני לעומת זאת, כל בוקר אני מתפלל לקב"ה שהיום יהיה לי המון המון עבודה ב'דרשו', כי אני רוצה שיהיו כמה שיותר לומדים ונבחנים, ושהחלק שלי בלימוד שלהם יהיה כמה שיותר גדול. זאת בעצם האווירה הקיימת ב'דרשו',

וזאת השאיפה שאיתה מזדהה כל אחד ואחד מעובדי הארגון". בסימו של יום עבודה, מספר הרב גולדברג, שהוא נועל את דלת המשרד המשמש את המוקד הטלפוני, וחוזר הביתה מלא וגדוש בכוחות מחודשים. "העבודה הזאת לא מעייפת ולא שוחקת, היא ממלאת את האדם שמחה. נכון, אי אפשר לעבוד 24 שעות ביממה, יש לנו משפחות עם ילדים וחיי קהילה ב"ה, אנחנו צריכים גם להתפלל, אני צריך גם ללמוד משהו בעצמי, ולא רק לקחת חלק בלימוד של אחרים, צריכים לנוח ולהחליף כוחות, אבל מאז שאני כאן ב'דרשו', אני עושה את כל הדברים האחרים עם הרגשה מיוחדת כזאת, כשהשיחות שלי בארגון התורני הגדול בעולם, מרחפת תמיד בחלל מסביבי, וממלאת אותי בסיפוק עצום".

מענה מכובד ומיידי

"ביום שבו נכנסתי לעבוד ב'דרשו', קיבלתי מעין 'הלם' קטן", מספר הרב גולדברג. "כמובן שהכרתי את 'דרשו' הרבה קודם לכן. אין יהודי חרדי בארץ בעולם שאין לו היכרות כלשהי עם 'דרשו'. בין אם זה בגלל מעמדי הסיום המרשימים והמפורסמים של הארגון, בין אם זה בגלל היכרות עם נבחני 'דרשו' שנמצאים בכל קהילה, בכל עיר ויישוב ובכל שכבת גיל, ובין אם זה בגלל המשנה ברורה במהדורת 'דרשו' או 'חומש דרשו', ספרי 'דרש דוד' ועוד.

"אבל כשהגעתי ונכנסתי פנימה, קצת נבהלתי. פתאום התברר לי שמדובר בלא פחות ממעצמה מסחרית, רק שהמסחר פה הוא טוב סחרה מכל סחורה. ה'לקוחות' שלנו הם הנבחנים, ואנחנו נותנים להם שירות ברמה הגבוהה ביותר, כאילו הם היו אנשי עסקים

עשירים במיוחד, שבאו לבקר בבית מלון, והנהלת המלון יוצאת מגדרה כדי לשרת אותם לשביעות רצונם המלאה.

"כי ב'דרשו' המטרה המרכזית היא לייקר את התורה ואת לומדי התורה. לתת להם כבוד. לכן כל נבחן שמתקשר ל'דרשו' מקבל מענה מייד. הצוות עומד לרשותו של כל אחד, לענות על כל שאלה ולהשתדל להשיב על כל פניה באופן שיהיה לשביעות רצונו של הלומד.

"גם הטיפול בפניות נעשה בדיסקרטיות, ובצורה יסודית ומהירה ככל האפשר. לא תמיד אפשר לתת תשובה מיידית. לפעמים מדובר בשאלות מורכבות או בבקשות חריגות. כך למשל בנושא של מועדי הבחינות, זה נושא די נוקשה אצלנו, מי שפספס בחינה - אין בדרך כלל אפשרות לעשות אותה במועד אחר, אבל אם משהו עושה ברית לילד בדיוק בשעות שיש מבחן, או חלילה וחס באירועים מצערים, כמובן שיש התחשבות ומשתדלים למצוא פתרון הולם.

"אני חייב לציין שבמסגרת עבודתי כאן, נתקלתי לא פעם באנשים שעשו מבחנים גם במצבים בלתי אפשריים, כמו אותו נבחן שהגיע לעשות מבחן ב'קניין ש"ס', מבחן שנערך בשעות אחה"צ פעם בחצי שנה, והוא ערך אותו ממש לפני חתונת בנו. הוא ישב במוקד המבחן עם בגדי השבת שלו, וברגע שסיים את המבחן יצא להוביל את בנו לחופה..."

מתגברים כוחות

"יש ב'דרשו' משהו מאוד מיוחד, שלא ראיתי בשום מקום אחר", מוסיף הרב גולדברג. "דרך העולם היא שכשמתקרבים לסיום של משהו ממושך, יש סוג של אפיסת כוחות, חולשה ורפיון. מי שיסתובב בישיבה או בתלמוד תורה בימים האחרונים של הזמן, יש אווירה של 'סוף זמן', המשמעת נהיית קשה יותר, וגם הבחורים הטובים והמצוינים ביותר צריכים להתאמץ יותר כדי לשקוד על תלמודם. זה לא קל כמו באמצע הזמן, ובוודאי שאין את ההתלהבות

של תחילת זמן.

"אבל ב'דרשו', לא כך הוא המצב. אנחנו נמצאים לקראת סיומו של המחזור השני של לימודי 'הדף היומי בהלכה', והאווירה בקרב הנבחנים הולכת ונעשית יותר ויותר שמחה ותוססת.

"אני מרגיש את זה ביום יום. הטלפון לא מפסיק לצלצל עם הרשמה של נבחנים חדשים, עוד ועוד אנשים רוצים ללמוד 'דף היומי בהלכה', כדי לחגוג יחד עם המסיימים את הסיום הגדול.

"אני לא מדבר כבר על זה, שאנשים מתקשרים ומבקשים לקבל כרטיסים למעמד הסיום. עדיין לא פורסמה אפילו מודעה אחת על כך שעומד להיות מעמד סיום, אף אחד לא יודע אם יהיה בכלל מעמד, איפה הוא יהיה, כמובן שהנהלת 'דרשו' כבר נערכת בהתאם, אבל בציבור הרחב אין בכלל פרטים, ובכל זאת אנחנו מקבלים פניות רבות מאוד בנושא.

"גם בקרב הנבחנים עצמם אני מרגיש את תחושת השמחה והעליזות. כשהם מתקשרים לברר ציון או פרטים שונים, אני שומע את ההתרגשות, כולם כבר מחכים בכליון עיניים לקראת הסיום הגדול, ובעיקר להתחלת הלימוד של המחזור הבא בסייעתא דשמיא. המחזור השלישי של ה'הדף היומי בהלכה', שצפוי לסחוף המוני לומדים חדשים בסייעתא דשמיא.

"על אלו נוסף עכשיו המבצע המיוחד של 'דרשו' שנקרא 'סוכה בכפליים', ושבעצם מעניק ללומדים הזדמנות חד פעמית להיכנס למסלול המלגות של 'קנין תורה', ולקבל מלגה כפולה גם על 'דף היומי בהלכה' וגם על המבחנים במסכת סוכה במקביל, לרגל הלימוד הכפול של הלכות סוכה גם במשנה ברורה וגם בש"ס בבלי. "בימים כתיקונם, כניסה למסלול המלגות ב'דף היומי' מתאפשרת רק אחרי שהנבחן מבצע שישה מבחנים, ועכשיו הכניסה היא מיידית, זה כמובן מוסיף רבות ומגביר יותר את קצב הפניות של לומדים שרוצים להירשם, ולהצטרף למשפחת הנבחנים של 'דרשו' בסייעתא דשמיא".

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

נפתח בסיפור נורא, שהיה מספר בהתרגשות חותני זקני, מגדולי חכמי ירושלים, הגאון הצדיק רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל', בנוגע למסעות שנזכרו בפרשה

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"אלה מסעי בני ישראל" (במדבר ל"ג, א')

רבותינו ענקי הדורות כבר עמדו על כך, שהתורה מייחסת חשיבות רבה מאוד למסעות שנסעו בני ישראל במדבר, עד שפירטה את כולם באריכות כה גדולה. מדי שנה ושנה אנו שבים לקרוא את פרשת מסעי, וחוזרים תמידין כסדרן על כל הארבעים ושניים המסעות.

מה טמון כאן? מה הלימוד לדורות שרצתה התורה ללמדנו במסעות אלו?

נפתח בסיפור נורא שהיה מספר בהתרגשות חותני זקני, מגדולי חכמי ירושלים, הגאון הצדיק רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל', בנוגע למסעות שנזכרו בפרשה.

אך נקדים בקצרה את הרקע לסיפור:

בהיות רבי שמואל אהרן ילד צעיר לימים, כבן חמש או שש, למד בתלמוד תורה שעל יד חורבת רבי יהודה החסיד בעיר העתיקה. בעת שכל הילדים בני גילו יצאו להשתובב ולהשתעשע בשעת הפסקת הצהרים, היה רבי שמואל אהרן מצטנף ברכתי היכל ה'חורבה', ומאזין בשקיקה לשיעורו הקבוע בספר 'עין יעקב', של המגיד הירושלמי הנודע, הגאון הצדיק רבי נטע וייס זצ"ל. רבי נטע היה מתבל את דבריו עם הרבה עובדות והנהגות, פנינים ואמרות מגדולי הדורות, ודבריו השפיעו רבות על עיצוב עולמו של העלם הצעיר.

כבור סיד שאינו מאבד טיפה, ובכח הזכרון המופלא שניחון בו, היה מסוגל רבי שמואל אהרן לעמוד כעבור עשרות שנים, בין קבלת שבת למעריב בבית הכנסת בשכונת 'אחוה', ולצטט בדרשתו פירושים נפלאים ועמוקים ששמע מרבי נטע בהיותו ילד קטן כבן חמש ושש בלבד!

אחת המעשיות ששמע מפי רבי נטע, ונחרטו בזכרונו של רבי שמואל אהרן, הוא המעשה המופלא אודות רבי זכאי, אחד מתלמידיו של מרן רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל, שהיה עובד השם נשגב וקדוש מנעוריו ממש.

כדי לתאר את שגב עבודתו של רבי זכאי, סיפר רבי נטע, כי בילדותו חזר פעם רבי זכאי מהחיידר הביתה, אימו לא היתה בבית, והדלת היתה נעולה. הילד היה רעב, ועל כן פנה בתפילה להשם יתברך: "רבנו של עולם, כל יום ויום אתה נותן אוכל לאימי, והיא מאכילה אותי. אנא ממך, אימי איננה היום ואני רעב, תן לי אתה אוכל היישר מידך הפתוחה והרחבה!"

עוד המילים על שפתיו, חש הילד כיצד הרעבון נעלם ותחושת שובע ממלאת אותו.

שמה וטוב לב חזר הילד אל החיידר ולמד שם עד שעת הערב. כשחזר הביתה, שאלה אותו אימו: "זכאי, מה אכלת היום בצרהיים?", והוא השיב בפשיטות: "הקדוש ברוך הוא נתן לי אוכל..."

בכאלו דרגות של אמונה ובטחון, אחז רבי זכאי בעודו ילד צעיר! והנה, סיפר רבי נטע, בכל שנה ושנה, כאשר היה רבי זכאי קורא את פרשת מסעי שנים מקרא ואחד תרגום, היה בוכה בכיות עצומות. כששאלו אותו לפרש הדבר, השיב: "בפרשת 'ואלה מסעי' מרומזים כל הטלטולים והגלויות שיעברו על כלל ישראל בגלותם, ואני בוכה כי רואה אני כמה מסעות עדיין נשאר לנו ליסע עד בוא משיח צדקינו לגאול אותנו..."

לאור זאת, הוסיף רבי שמואל אהרן לומר, ניתן לפרש את כפילות הלשון בפסוקים שלפנינו: "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם... ואלה מסעיהם למוצאיהם". החלק הראשון הוא מה שנסעו כלל ישראל במדבר, כי יציאתם ממצרים - 'מוצאיהם' - היתה למען מסעיהם במדבר עד שיכנסו לארץ ישראל. חלקו השני של הפסוק, לעומת זאת, עוסק במסעות ובגלויות של כלל ישראל לאחר החורבן, שגולים ונדים מגלות לגלות ולא רואים את הקץ.

אך זאת נחמתינו, כי מסעות אלו הם 'למוצאיהם' - להוציא אותנו מן הגלות הזו במהרה בימינו.

על כל פנים, למדים אנו, כי בפסוקים אלו, כמו בשאר פסוקי התורה, טמונים רבדים נוספים של עומק, אשר אינם ניכרים בקריאה פשוטה. אין שום תיבה מיותרת. בכל תיבה, בכל מסע ובכל מעבר

נרמזת גלות אחרת, מסע ומעבר אחר, אשר עתידים כלל ישראל לעבור בגלותם, עד גאולתם השלימה במהרה בימינו.

"לְכַתְּךָ אַחֲרַי בְּמִדְבַּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה"

אך יש כאן תובנה נפלאה נוספת, העולה מבין שיטי התורה, שטומנת בחובה את אחד היסודות הגדולים ביותר בעבודת השם, שעל כל מבקש אמת יש לשנן בכל הזדמנות.

ברצוני לפתוח בסיפור ששמעתי מן תורה יקר, ובו הרגש נפלא של חיזוק והתעלות: באחת משנותיו בישיבה הגדולה, חווה אותו בן תורה תקופה קשה של משברים. רגיל היה שהלימוד מצליח לו בדרך כלל, שמוחו עירני וחד והוא מחדש סברות. שהקימה בבוקר נעשית אצלו בחשק ובשמחה. שהתפילות נערכות בהתעוררות ודביקות. כמו לכל אחד, היו לו גם נפילות פה ושם, אך הוא ידע את סוד "שבע יפול צדיק וקם", והמשיך לעלות בדרך המובילה בית א-ל.

אך אז הגיעה תקופה קשה וארוכה של ירידה, ואפילו ירידה תלולה. הוא חש כי 'עלי היו כולנה'. החשק בלימוד גזגז ונעלם, הכוונה בתפילה התפוגגה ואיננה, והנפילות הרוחניות תכפו עוד ועוד. הוא ניסה לטפס חזרה, אך כל פעם הרגיש כי מגיע גל גדול ומטביעו עמוק יותר.

יותר מכל כאב לו, כי הימים הנוראים מתקרבים והולכים, ואילו הוא עדיין לא מצא את הרגש ה'אלולי' שכה התחבר אליו בשנים עברו. ימי הסליחות הגיעו ובאו, והבחור היקר מתאמץ בכל כוחו להשתתף עם כל הרגש וה'ווערמקייט' - אך אינו מצליח. הוא נאבק בציפורניים, החזיר שוב ושוב את הריכוז אל המחזור, וחש כי משהו 'תקוע', הוא לא מצליח לחזור לעצמו.

עבר יום ועוד יום, וכך מצא את עצמו, כשליבו יבש כחרס וראשו כבד עליו כקורת בית הבד. בתפילת הלחש של מוסף לראש השנה, בעודו ממלמל את המילים כשליבו בל עימו, הגיע אל הפסוקים ב'זכרונות' שאין יהודי שלא מכיר: "כה אמר השם, זכרתי לך חסד נעוריך, אהבת כלולותייך; לכתך אחרי במדבר, בארץ לא זרועה".

ואז לפתע קיבל הארה. לא רק כלל ישראל בדור המדבר, הלכו אחרי הקדוש ברוך הוא בארץ לא זרועה. אלא לכל יהודי יש זמן בו הוא חש כי הליכתו אחר השם יתברך היא כהליכה במדבר - כביכול ללא מטרה, ללא חשק, ללא התלהבות, הכל צחיח ויבש. אבל הוא ממשיך. הוא נאבק. הוא עדיין הולך אחרי הקדוש ברוך הוא בכל הכח!

והבורא יתברך זוכר לנצח את הרגעים הללו, בהם הוא גילה את עוצם אהבתו ורצונו. את אותם הרגעים בהם הוא המשיך למרות

הכל, אך ורק כי החליט ללכת אחרי הקדוש ברוך הוא בכל מצב! מאותו הרגע חש בן התורה היקר, כיצד נעלמים ספיקותיו ומתפוגגים ערפיליו. האור הרוחני שהוא כה חיפש בחודש האחרון שב וניצת בו, וביתר שאת ויתר עוז שב וחזר על המילים הקדושות של הנביא, כשמעיינות ליבו נפתחים ועיניו זולגות דמעות.

לאחר התפילה, בעודו נרגש, פנה הבחור אל מורו ורבו, הגאון הצדיק רבי ראובן הכסטר, משגיח הישיבה, וסיפר לו אודות ההרגש הנורא שחווה במהלך התפילה. המשגיח האזין לדבריו בהתרגשות רבה, ואמר לו: "דע לך, כי שמעתי מראש הישיבה הגאון רבי אברהם יצחק ברזל, כי השל"ה הקדוש כותב בספריו שאכן כן - כמו בדור המדבר, לכל יהודי ויהודי יש ארבעים ושניים מסעות בחייו. התפקיד שלנו הוא, אפוא, לעבור כל מסע ומסע בידיעה ברורה כי הכל מאיתו יתברך, וללכת אחריו להיכלו ולבית גנזיו!".

עברו שנים מאותו מעשה. אותו בן תורה התמודד בהמשך חייו עם נסיונות לא פשוטים, אך תמיד יקדה בקרבו התחושה הנפלאה של זכירת חסד הנעורים, של ההליכה אחרי הקדוש ברוך הוא בכל מצב, וכך זכה לעלות ולהתעלות.

הבה ונתבונן, מה בעצם טמון בפסוק הזה? מהו באמת השבח הגדול שעם ישראל הלכו אחרי הקדוש ברוך הוא במדבר בארץ לא זרועה? אין לנו מושג בקרבת האלוקים העצומה, בה היו שרויים כלל ישראל בימי שהותם במדבר. ענני הכבוד הקיפו אותם יומם וליל, עוטפים ומגוננים. אוכל אלוקי ירד מן השמים מדי יום ביומו. באר פלאית נבעה מים ככל שנדרש, ומדי לילה ירד עמוד אש להאיר את המחנה. היתה זו הרגשה נפלאה של לחיות עם השכינה ממש. לכאורה, במצב כזה, כאשר כל הצרכים הגשמיים והרוחניים מסופקים ישירות מידו הרחומה של בורא העולם, ניתן היה לחשוב כי אין איזו גדולה מיוחדת בכך שבני ישראל הלכו אחרי הקדוש ברוך הוא.

אולם הנביא ירמיהו עומד ומשבח: "כה אמר השם, זכרתי לך חסד נעוריך, אהבת כלולותייך; לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה". אחד הדברים שיהיו תמיד לזכות עם ישראל, והקדוש ברוך הוא הבטיח כי לנצח יזכור זאת - הוא דור המדבר; התקופה בה עם ישראל הלך אחר רצון השם בארץ לא זרועה, בלי שום שיקולים ובלי שום חשבונות.

קדמונינו גילו לנו את הסוד: המעלה הגדולה של בני ישראל היתה ההתבטלות המופלאה שלהם במדבר כלפי הקדוש ברוך הוא!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

בעודו עוסק במצוה, פגש הרב אליצור את רבי חיים באוטובוס. הוא שיתף אותו בסיפור, ושאל אותו אם יש בידו כתובת אליה יוכל לפנות, כדי להשיג לילד זוג תפילין. המשגיח פתח את תיקו, הוציא חבילה עטופה בנייר עיתון, ומסר אותה לרב אליצור, "הנה... תן לילד..."

הרב ישראל ליוש

ביום כ"ח בתמוז חל היא"צ של הגאון רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, משגיח בישיבת הנגב ופוניבו, ובעל ה'שפתי חיים'.

רבי חיים נולד בט' בתמוז תרפ"ג, ב'ברסלאו' שבגרמניה. לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, עלתה משפחתו לארץ ישראל.

הוא פנה ללמוד בישיבת 'לומז'ה' בפתח תקווה, שם דבק במורו ורבו הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל.

בשנת תש"ד, עם הקמתה של ישיבת פוניבו ע"י הרב מפוניבו זצ"ל, ומינויו של רבי שמואל רוזובסקי לראש הישיבה, הצטרף רבי חיים לקבוצת הבחורים מייסדי הישיבה, שם התקרב מאוד למשגיח הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, ואף השקיע רבות בעריכת ספריו 'מכתב מאליהו'.

לאחר נישואיו עם בתו של הגאון רבי יונה מרצבך זצ"ל, מראשי ישיבת 'קול תורה', הצטרף לצוות ההשגחה בישיבת פוניבו, תחת מנהלה הרוחני הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל.

הקים את תלמוד תורה 'תורת אמת' בבני ברק, וכמו"כ ייסד את ארגון 'מורשת אבות - אל המקורות', שעסק בקירוב רחוקים ובהפצת יהדות.

כיהן כמשגיח בישיבת 'הנגב' בנתיבות, בראשותו של הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל, ובשנת תשמ"א לאחר פטירת משגיח ישיבת פוניבו, הגאון רבי בן ציון במברגר זצ"ל, נקרא למלא את מקומו.

הלך לעולמו, לאחר מחלה קשה שעמד בה בגבורה, ביום כ"ח בתמוז תשמ"ו.

מתוצאות הדיבור. הדיבור נתפס כרצף הברות וכאמירה גרידא, שתוצאותיו אינן נראות כלל לעין.

אך בעולם הרוח, אין זה כך, כי בזה נבדל האדם מן הבהמה שגם היא 'נפש חיה', ומעלתו של האדם היא רק משום כח הדעה והדיבור.

והדיבור הזה אינו רק אמצעי תקשורת בין בני האדם, כי גם לחיות ולעופות יש אופני תקשורת משלהן. הדיבור הוא כח רוחני אדיר, ויסודו משורש הנשמה, ובכוחו ליצור מציאות רוחנית...

על כח הדיבור נוכל גם ללמוד מעונשי המפתה והמוציא שם רע, שהרי המפתה איסורו הוא ע"י מעשה, ועונשו רק חמישים כסף, ואילו מוציא שם רע שאיסורו הוא ע"י דיבור, עונשו מאה כסף. זאת משום שתוצאות הדיבור שהוא מ'נשמת חיים' - רוח ממללא', פוגמים יותר מתוצאות המעשה, כי הדיבור פוגם בשורשים העליונים של הבריאה...

השפעת כח הדיבור, מבהיר רבי חיים, תלויה במדרגתו של המדבר, כי גם לאדם הפשוט יש כח והשפעה ע"י דיבורו, אולם ככל שהאדם גדול יותר, לדיבור שלו יש קדושה והשפעה יתירה, גם בעולמות העליונים...

עפי"ז נבין מדוע בפתחת היום הקדוש, יום הכיפורים, אנו אומרים תפילת 'כל נדרי' ומתירים את הנדרים, זה בא ללמדנו עד כמה גדול כח הדיבור היוצר איסורים וקדושה, והשפעתו בעולמות העליונים הוא לאין ערוך מן המעשים.

"לא יחל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיָּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה" (במדבר ל', ג')

מפרשת נדרים, אומר הגאון רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, אנו למדים על קדושת הדיבור ועוצמתו, שהרי אדם יכול בכח דיבורו לאסור על עצמו דבר המותר, ולהחיל עליו איסור 'לא יחל דברו', וכמו"כ ע"י דיבורו הוא מאציל קדושה בחפץ שעד עתה היה חולין. בכח הדיבור הוא יוצר מציאות חדשה, של איסור או קדושה...

בעולם החומר והגשם, מבאר רבי חיים, אנשים מייחסים לעשייה חשיבות יתירה מהדיבור, כי תוצאות המעשה נראים יותר לעין

פיו הקדוש, שידע היטב את מעלתו וכח השפעתו, לקה במחלה, וכשבאו ראשי הישיבה לבקרו, שאל אותו רבי דוד זינגרביץ: "כיצד יתכן שאדם שיש לו כל כך הרבה זכויות בפיו, ילקה דווקא בפיו?" ורבי חיים השיב: "דווקא זו זכות, שהייסורים באין מתוך מקום של זכות הרבים..."

תקופת מחלתו בסוף ימיו, היתה פרק מיוחד של שליטה עצמית בעוז ובתעצומות, והיא למדה את כל סובביו 'שוב הדעת' מהו.

כשקיבל את תוצאות הבדיקות ושמע על מצבו, מלוויו נשאו לשמוע על אפשרויות רפוי והקלה, אך הוא יצא מהחדר ומיהר להספיק עוד 'סדר מוסר' בישיבה.

וליד שניגש לעודדו, אמר: "אינני זקוק לעידוד, האמן לי, עדיין לא הרגשתי קרבת אלוקים, כפי שאני מרגיש עכשיו..."

לרעייתו אמר: "רצון הבורא הוא לא רק שאוכל שוקולד, רצונו שגם אוכל דברים מרים", והם אכן היו מרים...

"לא תמיד אנחנו יודעים מה הקב"ה רוצה שנעשה... אבל את מה שהוא מביא עלינו, הוא ודאי רוצה..."

ביום שנסע לחוץ לארץ לסדרת טיפולים, עוד מסר ארבעה ועדים בישיבה, ואף בחר לא תיאר לעצמו מה עובר על המשגיח...

אחרי הוועדים שב לביתו, ובשלוות נפש אופיינית, דן עם בני ביתו על החתונה של בתו, שכלל לא השתתף בה, והלך לראות את דירתה החדשה.

שלוותו היתה עד כדי כך, שכשאמרו לו הרופאים כי יתכן שלא יוכל לדבר עוד לאחר טיפול רפואי מורכב, מיד ביקש המשגיח מכשיר הקלטה, ובשישבו הדעת הקליט דברי חיזוק ועידוד לבני משפחתו, בענייני ביטחון.

פעם הרהיב עוז אחד ממכריו ושאל אותו: "מהו סודה של מנוחת הנפש בה ניחן?", והוא השיב בפשטות: "כשאתה עוסק בתפילה, תהיה עסוק רק בתפילה, וכשאתה עוסק בלימוד, רק הלימוד יהיה לפניך, כך תגיע לשוב הדעת..."

היטיב להגדיר זאת אחד מתלמידיו: "כל מי ששמע על מגוון פעולותיו, סבור היה שלמשגיח ישנם עשרות עיסוקים ביום, זה לא נכון... למשגיח יש רק עיסוק אחד, ולאחריו עוד אחד, ואין אחד נוגע בחברו..."

כאשר למד עם בנו והתקשה מאוד מחמת מצבו הבריאותי, בנו הציע לו שיפסיקו ללמוד, אך הוא השיב: "לא מפסיקים ללמוד כשקשה, מפסיקים ללמוד כאשר אי אפשר עוד!"

משפט דומה אמר לראשי ישיבת הנגב, כאשר שב מחוץ לארץ לאחר סדרת טיפולים, והזדרז לנסוע לישיבה למלא את חובת ההשגחה. לפליאתם על ששב לישיבה במצבו, אמר: "כל זמן שאני יכול לעמוד על הרגליים, חובתי להמשיך בתפקידי..."

וכשהרבנית מחתה בו על שתוך כדי הטיפולים בחוץ לארץ, אמר סדרת שיחות, אמר לה: "כל זמן שה' נותן לי את כוח הדיבור הריני בתפקידי..."

כוחות הנפש והשליטה בהם, כבר ניכרו בו כשהיה נער. כאשר עלה לארץ ישראל, התרגשות רבה היתה באניה לקראת הרגע הנכסף, ראיית ארץ ישראל, ואכן כאשר התקרבה האניה וכבר ראו את אדמת ארץ ישראל, כולם מיהרו לעלות על הסיפון ולמהר לזכות לראות את ארץ ישראל, אך רבי חיים, היה אז נער, העיר: "עדיין לא בירכנו 'ברכת המזון' ואסור לעזוב את חדר האוכל ולעלות על הסיפון... מותר לגשת רק לחלון..."

רבי יצחק אלחנן גיברלטר מספר: בתקופת תש"ח, זמן מלחמת השחרור, בחור מיישיבת פוניבז' התארס בירושלים, ולא היתה לו אפשרות לחזור לבני ברק, עקב המצור שהיה על ירושלים.

הוא התארח בינתיים בישיבת 'חברון', והוא היה אות, מופת ודוגמא לכח התורה. הבחור הזה היה מי שלימים נתפרסם כהגאון רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, הוא היה לומד סדרים שלמים בעמידה במרתף הישיבה, הפגזים נפלו סביב ואימה שרתה על הכל, אך הוא עמד ולמד בעיון ללא כל פחד, כביכול אינו שומע כלל את הפגזים. ברגע שאנחנו שמענו את קולות הפגזים התחלנו מיד באמירת תהילים בציבור...

ברשימותיו מצאו כיצד הוא התייחס לימי המצוקה הללו, כשהוא שהה במצור, וכל כתב: "צריך לשנן לעצמי, שה' קורא אותי מתוך הייסורים האלה ומתוך פחד המוות, וכוונת הק-ל הרחמן רק לטובה..."

התנאי הראשון לעת כזאת, הוא צלילות הדעת גמורה וחלילה שלא אתבלבל, ולהכיר בהשגחה פרטית..."

רבי חיים היטיב לנצל את זמנו עד תום. ניצול הזמן, לא היה רק ענין בסדר יומו, אלא הוא היה טבוע עמוק בנפשו. הוא היה יכול לקבוע פגישה מדויקת בין 10:25 ל-10:40, תוך כדי חישוב הזמן עד תום...

את נסיעותיו באוטובוס לישיבת הנגב ניצל ללימודיו. פעם הצטרף אליו תלמיד לנסיעה, ולתומו חשב כי הנה לפניו הזדמנות לדבר עם המשגיח, אך לפליאתו הוציא רבי חיים פנס מתיקו ולמד לאורו.

כעבור זמן מה כבה הפנס, והתלמיד חשב שהנה עתה הגיע העת בו יוכל לדבר עם רבו, אך גם הזדמנות זו התפוגגה למול עיניו, כי הנה הוא רואה שהמשגיח מוציא מתיקו סוללה נוספת, ומחליף אותה בסוללה הריקה...

הנסיעה הסתיימה, והתלמיד אמנם היה מאוכזב שלא הצליח לדבר עם המשגיח, אך הוא למד פרק חשוב בניצול הזמן... מי חושב לקחת איתו סוללה נוספת?! רק מי שמתייחס לכל רגע, כאילו זו הצלת חיים!

בנו רבי אליהו מספר: "פעם הייתי עם אבא בבין הזמנים בנופש בירושלים, וקבוצת מנהלים ביקשו להיפגש עמו. הוא אמר להם שאחצה"צ הוא נוסע לים המלח, ואם ירצו יוכלו להצטרף אליו ולדבר

שם.

וכך היה, אבא היה בתוך הים, וסביבו עמדו בחצי עיגול קבוצת המנהלים והתייעצו איתו בענייני חינוך..."

בין שלל עיסוקיו בעולם הישיבות ובעולם החינוך, עסק רבות בענייני קירוב במסגרת ארגון 'אל המקורות' אותו הקים, וכל ענין של קירוב נגע לליבו עד מאוד...

"היכן ניתן להשיג זוג תפילין בהשאלה, לפחות ליום אחד, יום הבר מצוה?" - פנה ילד אל הרב ראובן אליצור. הבקשה התמימה הזו לא יכולה היתה להשאיר את הרב אליצור אדיש, הוא פנה לכל ארגוני הקירוב, אך לאזכבתו, לא הצליח להשיג תפילין לילד התמים.

בעודו עוסק במצוה, פגש הרב אליצור את רבי חיים באוטובוס, בדרכו משיבת הנגב לבני ברק, הוא שיתף אותו בספור, ושאל אותו אם יש בידו כתובת אליה יוכל לפנות כדי להשיג לילד זוג תפילין. המשגיח פתח את תיקו, הוציא חבילה עטופה בניר עיתון ומסר אותה להרב אליצור, "הנה... תן לילד..."

כאשר הגיע הרב אליצור לביתו, נדהם לראות כי בחבילה מונחים זוג תפילין חדשות, נוצצות ומהודרות בכל ההידורים.

הוא פנה, נסער כולו, לביתו של המשגיח, ותמה: "נראה שהתפילין מהודרות ממש ומחירן בהתאם, וכי אפשר למסור אותן סתם כך לילד לא מוכר...?!"

"אספר לך את סיפור התפילין" - השיב לו המשגיח - "בחור משיבת הנגב פנה אלי בבקשה שאשיג עבורו תפילין מהודרות. טרחת ועמלתי, בחרתי פרשיות וסקרתי בתים, עד שהרכבתי את התפילין המהודרות הללו. כשהבאתי אותן לבחור, הוא אמר לי במבוכה שמישהו כבר העניק לו זוג תפילין, והוא כבר לא זקוק לאלו. לא אמרתי דבר, והשבתי אותן לתיק... אך מאז הציקה לי המחשבה" - המשגיח המשגיח בסיפורו - "מה אירע כאן? מדוע עשה זאת הקב"ה? מדוע היה עלי לטרוח ולהשיג תפילין כה מהודרות, לשווא? עתה, כאשר שמעתי ממך על בקשתו של הילד, הבנתי שהתפילין הללו מיועדות עבורו, ומסרתי אותן בשמחה... הנה מלאתי את שליחותי!".

"אם כן" - ביקש הרב אליצור - "המשגיח בעצמו ימסור אותן לילד". רבי חיים הסכים, וביום הבר מצוה באו הבחור והוריו לביתו, המשגיח ירד איתם לבית כנסת 'ירחי כלה' והניח את התפילין לבחור.

בינתיים ערכה הרבנית שולחן, וערכו לבחור מסיבת 'בר מצוה' צנועה, כשרבי חיים מנציח אותה בתמונות...

במסיבה, דיבר המשגיח על משמעות היום הגדול, ועל הכניסה לעול המצוות. ההורים התרגשו מאוד ורשמו אותו למתיבתא חרדית...

שליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

המשך מעמוד 19 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

כי כל הפסקה מבטלת את תהליך החימום, ומחזירה את הקומקום לתחילת הדרך.

כך הרוצח שנמצא במשך שנים בגלות בעיר המקלט, אם יצא אפילו לרגע אחד, יחזור לתחילת הדרך, ויאבד את כל כפרתו.

מרן הגרי"ש אלישיב: מי שלא יודע לומר 'לא' לחברו, לא יידע גם לומר 'לא' ליצר הרע

ויש ללמוד מכאן עד כמה חשובה הרציפות בעבודת ה', עד שכל הפסקה מסיגה את האדם דרגות רבות לאחור. והנה, אצל מרן הגרי"ש אלישיב הרגישו בחוש, כמה הוא חושש מכל הפסקה קטנה, ועד כמה וכמה היה מקפיד שלא להפסיק מלימודו.

פעם אחת הגיע אדם חשוב, שהפציר רבות בגבאי להכניסו אל מרן. הגבאי לא היה יכול לעמוד בלחץ, והכניסו. לאחר מכן, התנצל אותו גבאי לפני הגרי"ש ואמר: "לא יכולתי לסרב לו".

אמר לו הגרי"ש: "חמי רבי אריה היה אומר, שמי שאינו יודע לומר 'לא' לחברו, בשעה שצריך לסרב, לא יידע גם לומר 'לא' ליצר הרע..."

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה', בעריכתו של הרב משה מיכאל צורן)

ועלו למדרגה גבוהה, ומחללי-שבת-להכעיס שמטו את הסיגריה כשראוהו מתקרב. כל זאת בגלל ההשפעה שהיתה לו על מקומו וסביבתו.

מאור פניו וקדושתו של רבי אריה, השפיעו ללא מילים על ניצוץ הקדושה, ושילהבו אותו לשלהבת י-ה.

לפי זה אפשר לבאר, אמר הגרש"ש ליון, מה הטעם שהקפידה תורה כל-כך שלא יצא הגולה אפילו לרגע אחד מערי המקלט, ואפילו לצורך גדול ופיקוח נפש.

כי כיון שנתבאר שאין כאן עונש בעלמא, אלא תיקון הנפש וטהרתה, הרי כל רגע שהגולה נושם מהאוויר הזך של ערי הלויים ודורך על אדמתם, אדמת הקודש, הוא מוסיף התרוממות והזדככות. נמצא שהוא באמצע תהליך של תשובה וכפרה, שהשלמתה נעשית במיתת הכהן הגדול שהיא גמר כפרתו.

ולמדה אותנו התורה, שכל הפסקה קטנה באמצע התהליך הזה, ולו יהא כרוך בפיקוח נפש, יכול להסיג אותו אחורנית, ולבטל את כפרתו. וכפי המשל הידוע של מרן רבי חיים שמואלביץ, שהמשיל את ההספק בלימוד התורה לקומקום, שכדי שהמים הנמצאים בו יגיעו לרתיחה יש להמתין 10 דקות. והנה, אם יורידו אותו מידי פעם מן האש להפסקה ו'חופשה' של דקה אחת, הרי גם אם יתמיד בכך במשך חודשים ושנים - לא יגיע הקומקום לרתיחה, לעולם!

מיודענו זה שהיה מתמיד גדול, ניגש לאשה והעיר לה על הרעש שעושים ילדיה שמפריע לו בלימודו. האשה, שעבודה זו היתה קשה עליה, קצת נפגעה מההערה, ופלטה מבין שפתיה: "הלואי שלא תזכה לטעום את טעמו של צער גידול בנים"...

'ברית כרותה לשפתיים'

הרב בנימין בירנצוויג

"לא יחל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיָּצָא מִפִּי יַעֲשֶׂה" (במדבר ל', ג')

מלבד הפירוש הפשוט של הפסוק, המדבר על חיוב האדם לקיים את נדריו היוצאים מפיו, ישנו פרוש נפלא על דרך הדרש, שהוא תמרור הוראה ללמדנו על הזהירות, מכח הדיבור שנתן לנו ה' בפיו, פרוש שמביאו הגאון רבי חיים ויטאל זיע"א לפסוק זה: "לא יחל דברו כלל היוצא מפיו יעשה" - לא יחלל האדם את דבורו, כי כל דיבור שיוצא מפי האדם, אם טוב אם רע, פועל פעולה למעלה, ובורא סניגורין או קטיגורין, וזה שנאמר 'ככל היוצא מפיו' אם טוב אם רע.

דברים אלו מובאים וזוהרים גם בלשון הזהב של מרן רבי חיים מואלוז'ין זיע"א, שכתב ב'נפש החיים' (ש"א פ"ד): "וזאת תורת כל איש מישראל, שאל יאמר בלבו ח"ו, כי מה אני ומה כוחי לפעול שום ענין בעולם, אמנם יבין ויקבע במחשבת לבו, שכל פרטי מעשיו ודיבורו וכו', מה רבו מעשיו ומאד גדלו ורמו, שכל אחת עולה כפי פעולתה בגובהי מרומים, בעולמות וצחצחות האורות העליונים".

דברים נשגבים אלו, הם לנו לתמרור הוראה, אזהרה והדרכה, כיצד עלינו להשתמש בכח הדיבור שבפיו, עד כמה עלינו להזהר מכל מילה רעה או להעריך מילה טובה או ברכה היוצאת מפיו של כל יהודי.

'ברית כרותה לשפתיים' אמרו חז"ל, למדים אנו מדבריהם, כי כל מילה פועלת בעולמות העליונים! ומשכך עלינו לישא באחריות ובעול השמירה של כל מילה לרע או לטוב.

מעשה מרטיט סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, המלמדנו עד כמה חובה עלינו להזהר מכל מילה שיוצאת מפיו של יהודי ואפילו אם יצאה בשגגת כעס וכדו':

מעשה זה אירע בירושלים להרב ד.ק. שבמשך 24 שנים לא זכה להיפקד בזרע של קיימא, ואחר שנות סבל וסיבובים בכל רחבי תבל אצל רופאים, זכה באופן פלאי להיפקד בבן זכר.

הרב ד.ק. למד בצעירותו בישיבה בירושלים, ונודע כמתמיד גדול. בישיבה שם היתה אשה שהיתה שוטפת את הרצפות בהיכל הישיבה, ופעם אחת הגיעה עם כמה מזאטוטיה לשטיפת הישיבה, והם כדרך הילדים עשו רעש והפריעו ללומדים.

מיודענו זה שהיה מתמיד גדול, ניגש לאשה והעיר לה על הרעש שעושים ילדיה שמפריע לו מלימודו. האשה שעבודה זו היתה קשה עליה, קצת

נפגעה מההערה, ופלטה מבין שפתיה: "הלואי שלא תזכה לטעום את טעמו של צער גידול בנים".

חלפו להן שנים, והנ"ל שכח בכלל את המאורע הזה. הוא נישא בהמשך לבת זוגו, וכך עוברות שנים רבות והם מצפים ומייחלים בלב שבור וקרוע לזרע של קיימא שמתמהמה מלבוא, הם נוסעים לכל רחבי תבל לשאול בעצת הרופאים ולשווא!.....!

בני הזוג שכבר התקרבו לגיל חמישים, כמעט ונואשו, אבל בליבם בטחו בריבון העולמים שיושיעם ברחמיו. אז ביום מן הימים עולה בפתע פתאום בזיכרונו של הרב ד.ק. אותו מעשה בעוזרת הנקיון של הישיבה, ומה שאמרה לו, ואז החל להרהר ולחשוב, שהנה אז הוא חשב שהיא התכוונה לברכו שלא יראה צער גידול בנים, אבל הרי היא אמרה זאת מתוך שנפגעה קצת מדבריו כלפיה, ואולי יש בדבריה כמין קללה וקפידיא כלפיו?

אומר ועושה. התחיל לברר אחר מקום מגוריה, ושמה לשמוע שהיא עדיין בחיים. חיש מהר נסע לביתה... פרש בפניה את המקרה הנ"ל, וביקש בכל לשון שתמחל לו בלב שלם. היא כמובן מחלה בלב שלם, ואף הוסיפה ברכות מלב ונפש, וסיפרה לו כי בניה אלו שהיו איתה בעת שטיפת הרצפות בישיבה, יצאו תלמידי חכמים גדולים ומפורסמים.

נס ופלא! לא עברו יותר מתשעה חדשים, ובני הזוג המבוגרים זכו לחבוק בזרועותיהם בן זכר, וכל העיר ירושלים רעשה געשה ושמחה בשמחתם ובנס הגדול שהתרחש לעיל כל.

ללמדנו עד כמה גדול כח הדיבור של כל יהודי, אם לרע שיוצא מתוך צער וקפידיא, כמה עלינו להזהר מכך, שלא להפגע מדיבורים של אחרים ושלא לפגוע בדיבורנו באחרים, ועל אחת כמה וכמה מרובה מידה טובה, אם יוצאת ברכה מפיו או מפיו של כל יהודי, כמה עלינו לחבבה ולהעריכה, בידוענו מה פועלת כל מילה בעולמות העליונים.

סלבודקה' ובכינויים נוספים כיצא בזה. סיפר רבי אברהם משה זיסקינד: "פעם אחת נכנסתי לחנות צילום של גוי מקומי בדרום אפריקה, והנה לנגד עיניי תלויה תמונה גדולה של ראש הישיבה!

"מנין לך התמונה הזאת?", שאלתי בתימהון את בעל החנות, והוא השיב לי: 'פעם הלכתי ברחוב, והנה למולי צועד אדם שפניו מאירות וכל תנועותיו אומרות אצילות והדר. צילמתי אותו ותליתי בחנות...' " אפילו גוי בקצה העולם הבחין בהדרת הפנים הקורנת מאבא.

"אדם אתם!" (יחזקאל לד) קריאתו של יחזקאל הנביא כמו נשמעה מכל אחת מתנועותיו של אבא, מדרך עלייתו, משיטת החינוך שלו וממהלך חייו.

"אדם אתם!" - תבע מן התלמידים הנהגה מרוממת, הראויה ליציר כפיו של הקדוש ברוך הוא, שחלק אלוה-ה ממעל בו.

"בן תורה דארף זיין א'מענטש", היינו שומעים את אבא חוזר שוב ושוב.

"להיות בן אדם!", היה דורש גם מן התלמידים. בכל מקום, בכל מצב, בכל דרגה - לפני הכול תהיה בן אדם.

מרגלא בפומיה של אבא, כי בשפה הסלבודקאית לא הרבו להשתמש במונח 'אסור'.

ישנם דברים רבים שאינם אסורים, אך בכל זאת אינם מתאימים לבן מלך בממלכת סלבודקה.

"עס פאסט נישט!" - זה לא מתאים - - -

וכאשר אומרים על משהו שהוא אינו מתאים לבן תורה, הרי זה כאילו אומרים שיש בו איסור גמור!

הנהגה זו כללה תחומים רבים ופרטים אין-ספור שאבא לא ויתר עליהם. הוא גרס כי 'אדם' מורכב מכל הפרטים הללו, וחסרון באחד מהם, ולו בפרט קטן - מעיד על חיסרון במעלת ה'אדם', עס פאסט נישט...

"היו שחשבו שבסלבודקה אין מסגרת", אמר אבא, "סברו שכל אחד שם חי לבדו, בלא השגחה, וצריך להבין בעצמו מה מתאים ומה לא..."

"אבל מקובלני מאבי מורי המשגיח, שיש מציאות של 'סוגה בשושנים', מציאות שבה פרחים ועצי פרי משמשים גדר נוי וחוסמים את מחבלי הכרמים. וזו דרכנו! להעמיד גדר נוי קוצים. בתוך גינות נאות המקיפות את הבית בפרחים ושושנים - כל אחד רוצה להיות ואינו מבקש לפרוץ את הגדרות. בדרך זו, שבה ריח העלים ופריחת השושנים שובים את הנפש, נמשך האדם אל תוך הבית פנימה, אל תוך בית המדרש".

כך נהג גם כאשר נאלץ להעיר לתלמיד. "לבחור כמוך זה לא מתאים", היה אומר ומעביר תוכחה מחייבת: "זהו הכבוד שעליך לנהוג בעצמך!"

הגדול, רבי אהרן קוטלר. ביום הנסיעה ליווה אותו אבא לנמל התעופה, ובזמן ההמתנה התיישו השניים בפניה צדדית והשלימו את ההספק היומי בפעם האחרונה...

אבא הרבה להזכיר את גישתו של סבא המשגיח, לצורה הנכונה של 'קבלה' ושל 'קביעות'. סבא היה אומר שהקבלה צריכה להגיע מתוך החלטה ברורה, באופן שלאחר מכן אין בחירה בדבר. פעם קרא אבא סיפור בקונטרס כלשהו, וביאר אותו לפי דרכו:

שני אחים שומרי מצוות עבדו בנמל חיפה. העומס בעבודתם היה גדול, ופעמים רבות התאחרה עבודתם עד הערב. הם שמו לב שבמיוחד בימי שישי, כאשר העבודה מתארכת הם אינם מספיקים להתכונן כראוי לשבת, והחליטו לקבל עליהם לשוב לביתם ביום שישי בשעה מוקדמת.

חלפו שבועות אחדים שבהם אחד האחים הצליח לעמוד בקבלה ולקבל את השבת בנחת, ואילו האחר נתקל בכל שבוע מחדש בקשיים שונים ומשונים, ולא הצליח לעמוד בקבלתו.

"מדוע הראשון עמד בקבלתו והשני נתקל בקשיים רבים כל כך?", שאל אבא. והסביר:

"כנראה מפני שהראשון החליט החלטה ברורה וחדה, שבשעה פלונית הוא עוזב את מקום העבודה, ויהי מה! לא משנה אם העבודה הסתיימה, לא משנה אם יש סחורה בחוץ, בכל מקרה הוא עוזב. אחרי שעמד בניסיון הזה כמה פעמים, שוב לא הייתה ליצר הרע רשות לערום עליו קשיים נוספים, כי אין תפקידו של היצר לגרום סתם רעה לבני אדם, אלא רק לנסות להכשילם.

"אחיו, לעומתו, לא קיבל עליו את הקבלה באופן מוחלט, וממילא נותר אצלו מקום לבחירה - אצלו יש ליצר הרע רשות ואף תפקיד לערום קשיים..."

אבא היה מתאר לנו איך שימש סבא דוגמה חיה לשמירת קביעות בכל מחיר. גם כאשר היה טרוד במשך היום ולא הספיק את לימודיו הקבועים, לעולם לא היה עולה על יצועו עד שהיה משלים את הקביעות!

בימיה הראשונים של הישיבה, בטרם סודר לכולם מקום שינה, לנו כמה בחורים בדירתו של סבא. בתקופה זו הם זכו לראות איך סבא שומר על הקביעות שלו בלא לסטות מהן אף ליום אחד. כאשר אירע ובשעת לילה מאוחרת טרם סיים את הקביעות היומית, ושמורות עיניו כמעט נעצמו, היה קם ולומד בעמידה.

אחד מהם סיפר, שפעם ראה איך באחד מלילות שבת כבה האור בביתו של המשגיח, בטרם סיים את הקביעות שלו...

מה עשה? פתח קמעה את התריס, נטל בידו גמרא קטנה, נעמד ליד החרכים שמבעדם חדר מעט אור, וסיים את קביעותיו.

מה עשה?

הנהגתו האצילית של אבא הייתה לשם ולמופת

כל מראהו, כל הליכותיו - הכול אמר הדר, שאותו רכש בבית היוצר של ממלכת 'סלבודקה'. לא פלא שרבים כינוהו 'האחרון לממלכת

הליכותיו של בן תורה צריכות להתאים ל'בן מלך'

'גדלות האדם' מן האסכולה הסלבודקאית, דורשת הנהגה אצילית ונכבדת היאה לממלכת כהנים וגוי קדוש.

אבא זכה לחנך דורות של תלמידים, להנהגה מלאת דרך ארץ בכל המובנים. בעבודת חינוך יום-יומית החדיר בהם את ההנהגה המכובדת בכל מקום, בהראותו להם את הדרך שבה ילכו בכל עת ובכל מצב. אכן, זכתה ישיבת 'אור אלחנן', ובוגרי הישיבה לדורותיה ניכרים בהנהגה ייחודית המאפיינת אותם.

כמה נחת רווה אבא, כאשר שמע מאנשים כי תלמידיו בולטים בהנהגת דרך ארץ, בנכבדות וברוממות! באחד הימים הגיע אל אבא מכתב מרגש, שבו גולל אדם זר סיפור ארוך, והביע התפעלות רבה מהתנהגותו המיוחדת של אחד מתלמידיו של אבא.

את המכתב הוא פתח בקריאה 'אשרי רבו שלימדו תורה!' וכך סיפר: "הוצרכנו לנסוע לארה"ב עם שבעת ילדינו הקטנים. הנסיעה הייתה דרך אנגליה, והייתי במתח גדול, שכן לא ידעתי את השפה כלל. והנה פגשנו בבחור ישיבה השב לביתו בחו"ל. שאלתי מהו מסלול הנסיעה שלו, וכשהתברר שהוא זהה לשלנו - נצמדנו אליו, והוא מילא את תפקידו בנאמנות.

"בנמל התעופה באנגליה, הידוע בגודלו העצום, התקדמנו לעבר שער היציאה למטוס, והנה התברר שיש בעיה עם כרטיסי הטיסה

שלנו. נאלצנו לשוב לאחורינו ולחזור את כל המסלול הארוך כדי לסדר את הבעיה. הבנו מייד שאת הטיסה הקרובה נפסיד. "אבל את הצטרפותו הטבעית של תלמיד הישיבה אלינו - לא הבנו כלל וכלל... הוא נשאר עימנו, ליווה אותנו עד שהבעיה סודרה, ובסייעתא דשמיא אף הספקנו את הטיסה המתוכננת.

"היות שאין אני יודע את כתובתו של הבחור, רק את שמו - דוד ואחונן שיחי' מוונצואלה, אמרתי להוקיר טובה למקום שלימדו תורה ואורחות חיים נאצלים כאלו.

"כמו כן, יש להביע את ההתפעלות מהנהגתו של הנ"ל כל הדרך, כבן בתורה בהנהגה, במלבוש ותפילה וכו'. הוא בכל אורחותיו מביע 'תלמיד ישיבת אור אלחנן' המעטירה, ומקדש שם שמים בכל הליכותיו".

אבא קיבל את המכתב במוצאי שבת. הוא התרגש למקרא הדברים ורצה לשתף את הורי הבחור בהתרגשותו, אך בשל הפרשי השעות, בוונצואלה עדיין הייתה שבת.

אבא המתין עד רגע יציאת השבת בוונצואלה, ומייד התקשר. ההורים נדהמו לשמוע את קולו של ראש הישיבה, בידועם שהשעון בארץ ישראל מורה על שעה של לפנות בוקר...

פעמים רבות שמעתי מהתלמיד כמה התרגשו הוריו משיתת הטלפון ההיא. "את החינוך הזה", הם חזרו ואמרו, "ספג הבן בישיבה, ואין אנחנו מספיקים להודות להשם שהובילו למקום זה".

המשך מעמוד 6 | הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

כנגד המשמיצים. אמר להם: "אדם רוצה חיים טובים? יש סגולה בדוקה אחת - לא לענות לחורפיו דבר!".

כותבים עליך, משמיצים אותך - אל תענה! תשתוק! אם תענה, הם יקצינו עוד יותר. אם תשתוק, יש סיכוי שהם יתרככו ויורידו את מפלס הטינה כלפיך.

פעם בא אליו אדם והתלונן שחושדים בו חשד שווא. אמר לו הרב שטיינמן: "שיחשדו! מה אכפת לך? אתה הרי יודע את האמת".

"אבל קשה לי לחיות עם ההרגשה שמישהו חושד בי", אמר הלה.

ענהו הרב: "הרי רבי יוסי אומר: 'הי חלקי עם מי שחושדין בו ואין בו' (שבת קיח ע"ב). הוא מכריז על כך שהוא רוצה לשבת איתך, ועם אחרים שחושדים בהם ואין בהם. אמר לי: כל כך רע לך לשבת במחיצתו של רבי יוסי?... תהיה מאושר בכך!".

להבליג, לא לענות

זכיתי לשבת במחיצת שר התורה ועמוד היראה, מרן ראש הישיבה, הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, כמה שעות בכל יום, חוק ולא

יעבור. הייתי עד ראייה ושמיעה לכל מיני נושאים ועניינים צבוריים ופרטיים שעלו על שולחנו.

פעם באו אליו וספרו לו, שפרסמו מודעה משמיצה על אחד הרבנים. אמרו לו: "אי אפשר להבליג, צריך למחות..."

שאל אותם: "איך אתם חושבים למחות?"

"נפרסם מודעת מחאה".

אמר להם הרב: "הרי מודעה אחת תגרור אחריה עוד מודעה, ואחרי

זה תבוא מודעת נגד... ברחוב ידברו על הרב הזה ועל הרב ההוא... שווו בנפשכם, אלו ביזיונות יגרמו לאותו רב שאתם חפצים לשמור על כבודו. הרי תשיגו את ההיפך הגמור".

"אם כן מה נעשה? מה עם כבוד התורה?"

"כבוד אלוקים הסתר דבר" (משלי כה, ב) ענה הרב. "במקום להגרר

למלחמת השמצות, עדיף פשוט להבליג ולשתוק. יבוא בעל הבירה, ישתבח שמו, וישמור על כבודם של בניו".

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'משכני אחריר')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הרב שיש חתן בר מצוה בשבת ובוודאי יהיה להם לכבוד גדול. מיד כששמע זאת נהרא פשטה על פניו, וענה שהוא לא בא ואין מקום לשכנעו יותר. הודה מאוד לרב על הביקור וברכו לשלום. נכדו ששה עימו, ביקש להבין את פשר סירובו. ענה לו רבי שריה במתק לשונו: "בתחילה כשביקשני לבוא לקריאת התורה, חששתי פן הקריאה לא תהיה כפי רצוני, וע"כ העדפתי לא לבוא. אבל לאחר ששמעתי שיש חתן בר מצוה החלטתי שלא לבוא. כיון שמנהגם שהחתן בר מצוה קורא את כל הפרשה, והרי אם אני אבוא לשמוע והקריאה לא תהיה לפי רוחי- הרי אני לא אעמוד בזה שלא להעיר לו, ולהעיר לחתן בר מצוה זה כמו להרוג אותו, וע"כ החלטתי שעדיף לא לשמוע קריאת התורה, מאשר להעיר לו." (הערה: קריאת התורה כל השנה אצל רבי שריה, היתה כמו פרשת זכור, ובכל זאת העדיף להמנע ולא להעיר) באשפוזו הראשון מוצאי שב"ק פרשת 'נשא', לאחר סדרת בדיקות כלליות ובדיקות דם, סח לנכדו: "מדוע מוציאים לי דם, הרי לא שפכתי דם של אף אחד..." כאשר נשאל על סוד הצלחתו בעבודת ה' יתברך, ענה ע"כ במתק לשונו: "ללמוד מכל אדם את הטוב שיש בו" והוסיף שקיבל מתנה מיוחדת מהקב"ה: חוש מיוחד לזהות וללמוד את הטוב שבכל אדם.

אחד ממתפללי המנין ביום כיפור, היה הרב הגאון רבי יאיר ישראלי זצ"ל. רבינו זצ"ל נהג לכבדו בעליית 'לוי', והנה ביום כיפור הראשון לאחר הסתלקות רבינו זצ"ל, קראו לו לעליית 'לוי' אך דא עקא ששכחו את שם אביו. אמר ע"כ הרב ישראלי: "בחיי הרב זה לא היה קורה." מעשה נוסף שמעיד על זהירותו הנעשית בפקחות רבה: פעם אחת הגיע לבקר את מקורביו בביקור חולים, ובני הבית הגישו לפניו תפוח. כשחתכו את התפוח ניכר ונראה רקבונם. כדי לצאת מהאי נעימות אמר רבינו: "הרי אני דומה לתפוח הזה, שמבחוץ נראה יפה ומושלם אבל בפנים הכל רקוב..." מעשה נוסף: יום חמישי ט"ז לחודש אייר תשס"ח לפרשת אמור, והגאון החסיד רבי שריה דבליצקי זצוק"ל מובהל במהירות לבית החולים 'מעייני הישועה' לניתוח חירום. לאחר הניתוח אושפז לכמה ימים להשגחה. ביום ששי נכנס לבקר רב בית הכנסת 'מעייני הישועה'. הרב דרש בשלומו, והזמינו לבוא להתפלל עימם בשבת, וזה יהיה להם לכבוד גדול. רבי שריה השיב לו שהוא מתפלל כוותיקין, וע"כ הוא יתפלל ביחידות בחדרו. פנה רב בית הכנסת לרבי שריה בבקשה שיבוא רק לקריאת התורה. רבי שריה ענה בשלילה. ניסה הרב לשכנעו אבל ללא הועיל. כניסיון אחרון לשכנעו, אמר לו

המשך מעמוד 11 | הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצוק"ל

מי יכול לתאר את הדקות ספורות שעבורנו הם נשארו ארוכות, ארוכות מאד לנצח. לראות את רבינו צועד לאיטו בפסיעות כבדות לכיוון מסוף היציאה. כשהגיע למרגלות הספינה, התיר רבינו את שרשרת שעון הזהב, והושיטו לידי רבי אהרן הלטובסקי ואמר בקול בוכים: "שיהיה לצוררים הארורים פחות שלל מאיתנו..." אח"כ הוריד את המעיל העליון "רעזשוולקע", ואמר: "שם כבר לא נזדקק לבגדי השיראין... כשנצטרך לרוץ במעבה היערות על ההרים ועל הגבעות נוכל לרוץ בקלות יתר בלעדיהם. עיני הכל היו נשואות לכיוון האניה שעזבה את הנמל, ואט אט התרחקה והפליגה למרחקים. לימים נתברר שזו היתה האניה האחרונה שהפליגה מארה"ק לכיוון חבל ארץ זה טרם פרוץ המלחמה. כעבור שלושה ימים בלבד, י"ז אלול תרצ"ט, פרצה המלחמה הארורה השואה האיומה. כשהגיעה הספינה לנמל קטסטנצ'יא ברומניה, כבר פלשו הגרמנים הארורים לפולין וכבשוה תוך מספר ימים, השמועות על פרוץ המלחמה הגיעו גם לרומניה, ומשום כך העדיפו רבים מנוסעי האוניה להשאר שם. אך רבינו ומלווהו הספיקו עוד לעלות ברכבת האחרונה שנסעה לפולין. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

הס הושלך ברחוב, המוני החסידים שהתגודדו מסביב הבית נעמדו דום הביטו בערגה על פני כ"ק אדמו"ר זי"ע שירד ממדרגות הבית, עיניו אדומות מרוב בכי, הרבי נכנס לתוך המכונית שאמורה לקחת אותו לנמל חיפה. תוך כדי נסיעה צץ רעיון במוחו של ר' בערל פרידמן - שהחזיק את תיקו האישי של רבינו, ובו היו כל המסמכים הדרושים להפלה, כמו הדרכון וכרטיס ההפלה - לזרוק את הדרכון החוצה, וכך תתעכב נסיעתו של רבינו. ר' בערל עדיין לא הספיק לסדר את רעיונו במחשבתו, והנה הרבי סובב את ראשו ופונה לר' בערל ואומר: נמצאים אנו בידו של הקב"ה ובעצמינו אין אנו יכולים לעשות מאומה... באמצע הנסיעה הביע ר' משה ברגמן חשש שאולי נאחר ונפסיד את האוניה העומדת להפליג, אמר לו רבינו: אין צריך למהר. הלוואי שנאחר, כמו שחוששני שלא נאחר...! ואף שאכן איחרו את הזמן המיועד להפלת האוניה, מה' יצא הדבר והאניה התעכבה ולא הפליגה במועד. רגעי הפרידה היו קשים מאוד, בלב כבד ובראש מורכן ניגש הקהל להיפרד. נחלי דמעות נשפכו כמים והתמזגו במי הים האין סופי, גליו הסוערים והשוצפים שהתנפצו בירכתי הספינה, כמו השתתפו בצער הרב של כולנו, בעינים בוהות בחלל הבטנו אל נוכח שער היציאה.

(מתוך הספר 'לב ישראל')

Yaakov Lederman/FLASH90

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם מותר לעבור על נדרים במשך השנה על סמך 'מסירת המודעה' בתחילת השנה?
- ◆ ב'כורעים' במוסף של ראש השנה - האם מותר לכרוע על גבי שטיח קבוע?
- ◆ מדוע נקרא יום הכיפורים 'כיפורים' בלשון רבים?

על ברכיו, ושב ועומד ללא הזת הרגלים.

• יום הכיפורים נקרא בתורה 'כיפורים' בלשון רבים, משום שנדונים ומתכפרים בו הן החיים והן המתים; ולכן, יש הנוהגים לנדור ביום הכיפורים נדרי צדקה לעילוי נשמת המתים.

מהלכות תפילות מנחה ונעילה ביום הכיפורים

• ביום הכיפורים שחל בשבת, לא אומרים לפני קריאת התורה בתפילת מנחה את הפסוק 'ואני תפילתי'; ולמנהג בני אשכנז, גם לא אומרים את פסוקי 'צדקתך' לאחר תפילת מנחה.

• חולה שאינו צם ביום הכיפורים, יש שהסתפק אם רשאי לעלות לתורה בקריאת התורה שלפני תפילת מנחה. ורבים מהפוסקים כתבו, שרשאי לעלות לתורה.

• לפני תפילת מנחה של יום הכיפורים, לאחר קריאת התורה, קוראים ל'הפטרה' את ספר יונה, כדי לעורר את השומעים לתשובה, כדרך שהתעוררו תושבי נינוה, וכדי להזכיר שלא ניתן 'לברוח' מהשי"ת.

• לכתחילה יש לסיים את תפילת נעילה עד צאת הכוכבים, אך יש שנוהגים להמשיך בתפילה לאחר צאת הכוכבים. ובמקום שהכהנים מברכים ברכת כהנים בנעילה, יש להקפיד שיברכו לפני השקיעה.

• מותר לומר לגוי לטלטל מוקצה בשבת לצורך שימוש בגופו של חפץ המוקצה, או במקום שבו הוא מונח; ו'כלי שמלאכתו לאיסור', מותר לומר לגוי לטלטלו לכל צורך שהוא. ואין להתיר זאת לעם הארץ.

• במוצאי יום הכיפורים, תוקעים בשופר, כדי ללוות את השכינה, וכסימן לכך שמוצאי יום הכיפורים הוא זמן שמחה וכעין 'יום טוב' ויש להרבות בו בסעודה.

מהלכות התפילה ביום הכיפורים

• מצוה על כל ישראל, אנשים ונשים, להתוודות ביום הכיפורים; ומנהג ישראל להתוודות בערב יום הכיפורים וביום הכיפורים עשרה וידוים.

• נוסח 'כל נדרי', תוקן בתחילתו בלשון עבר, כהתרת נדרים לנדרים שגדרו במשך השנה; והראשונים תיקנו לאומרו בלשון עתיד, כ'מסירת מודעה' לביטול הנדרים שידרו בעתיד, במשך השנה. ומנהג רוב ישראל בימינו, לומר את שתי הנוסחאות, בלשון עבר ובלשון עתיד. ולמרות מסירת המודעה לביטול הנדרים, אין לעבור על נדר ללא התרת נדרים כדן, כי אם במקרה של 'צורך גדול'.

• בכל ימות השנה, אומרים 'ברוך שם' בלחש, מפני שזוהי שירת המלאכים, אבל ביום הכיפורים, שבו ישראל נדמים כמלאכים, אומרים 'ברוך שם' - בקריאת שמע בערבית ובשחרית - בקול רם.

• בליל יום הכיפורים, יש הנוהגים ללון בבית הכנסת. ויש שכתבו, שראוי לישון בבית כרגיל, כדי שיוכלו להתפלל למחרת בעירנות ובכוונה.

מהלכות תפילת מוסף ביום הכיפורים

• זמן תפילת מוסף לכתחילה, הוא לפני סוף השעה ה'זמנית' השביעית, שהוא כחצי שעה לאחר זמן 'מנחה גדולה'. ומן הראוי להתחיל תפילת מוסף לפני זמן מנחה גדולה.

• ב'כורעים' שבתפילת מוסף של ראש השנה - נחלקו הפוסקים אם מותר לכרוע על גבי שטיח הקבוע בריצפת בית הכנסת.

• נהגו להעמיד 'סטנדר' לפני עמוד התפילה הקבוע של שליח הציבור בתפילת מוסף של ראש השנה, ולפני ה'כריעה' מזיזים את הסטנדר, ובתמיכת אחרים הוא כורע

כל הפרטים על 'כפליים לסוכה':

הזכאים:

מי שיעבור בהצלחה (בציון עובר) שני מבחנים ראשונים של:

מסכת סוכה:

מבחן מס' 19 - מקוצר (19 דפי גמרא), שיערך ביום שישי כ"א באב עש"ק פרשת עקב ומבחן מס' 20 - רגיל, (30 דף) שיערך ביום שישי י"ט באלול עש"ק פרשת כי תבוא

ומבחני 'דף היומי בהלכה':

מבחן מס' 77 - מסימן תרכ"ה עד סימן תר"ל (13 עמודי משנ"ב) ומבחן מס' 78 - (רגיל)

זכאי להיכנס מיד למסלול המלגות ב'דף היומי בבלי', ואף יקבל מלגה על שני המבחנים הללו.

כלל הנבחנים זכאים מגיל ישיבה גדולה.

המלגות:

בשני מבחנים אלו בלבד תנתן מלגה גם על מבחן 'הדף היומי בבלי' וגם על מבחן 'הדף היומי בהלכה' (גובה המלגה יחסית למבחן מקוצר).

לאחר קבלה לתכנית המלגות ב'דף היומי בבלי', יחזרו כללי 'דרשו' הרגילים לגבי מלגה על מבחן מקביל על 'הדף היומי בהלכה'.

מסלולים:

בשני מבחני קבלה אלו, יתקיימו כרגיל שני מסלולים:

מסלול א' - גמרא רש"י

מסלול ב' - גמרא רש"י ותוס'

גובה המלגה בהתאם למסלול הנבחר ועפ"י כללי 'דרשו'.

רישום:

אין צורך להירשם במשרדי 'דרשו'. המעוניינים, באים ועורכים מבחן בכל מקומות המבחן, הנערכים בליל שישי בדף היומי בהלכה וביום שישי גם בדף היומי בבלי.

כאמור, במקומות המבחן בליל שישי, ניתן להבחן רק על 'הדף היומי בהלכה'.

מוקד דרשו: 02-5609000

בשורה מיוחדת ללומדי 'הדף היומי'

כניסה מיידית למבחנים במלגה
מלאה - ללא תקופת המתנה

כפל מלגות לנבחנים -
ב'דף היומי' וב'דף היומי בהלכה'

כפליים לסוכה

כ"ט תמוז

מתחילים מסכת סוכה ב'דף היומי בבלי'

ד' אב

מתחילים הלכות סוכה ב'דף היומי בהלכה'